

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

číslo 17, DUBEN 1999

Shromáždění akademické obce Univerzity Pardubice

(zleva) prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. - rektor Univerzity Pardubice
a doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc. - předseda Akademického senátu
Univerzity Pardubice (foto: M. Vrba)

Na úterý 16. března svolal předseda Akademického senátu Univerzity Pardubice doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc. shromáždění akademické obce univerzity. Zpravidla jedenkrát do roka se uskutečňuje toto zasedání, na které jsou zváni všichni studenti, pedagogové a vědečtí pracovníci univerzity, tedy ti, kteří tvoří akademickou obec vysoké školy, aby vyslechli výroční zprávu předsedy o činnosti akademického senátu a výroční zprávu o činnosti univerzity v uplynulém roce.

Zprávu o činnosti
předsednictva a
Akademického
senátu Univerzity
Pardubice v roce
1998 přednesl doc.
Ing. Josef
Královský, CSc.,
jenž byl předsedou
AS UPa v
posledním roce
třiletého období
senátu, který ukončil
svoji činnost v lednu
1999. Rok 1998 na
univerzitě
bilancoval rektor
prof. Ing. Oldřich
Pytela, DrSc. (s
plným zněním jeho
výroční zprávy o
činnosti univerzity
seznamujeme
čtenáře níže - pozn.
redakce).

(zleva) doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc. a doc. Ing. Josef Královský, CSc.
(foto: M. Vrba)

S ohledem na existenci čtyřtisícové akademické obce univerzity přijalo poměrně skromné shromáždění v kongresovém sále rektorátu obě zprávy s neskryvaným zájmem, neboť se nestává příliš často, aby měl posluchač možnost se seznámit tak kumulovaně, zřetelně a demonstrativně s děním, úspěchy i úskalími, jimiž univerzita a senát prošly v uplynulém období. Členové akademické obce měli jedinečnou možnost se v diskusi vyjádřit k otázkám spojeným s chodem univerzity a probrat je s těmi nejpovolanějšími, byť této příležitosti mnoho členů akademické obce nevyužilo.

(vw)

Vystoupení rektora Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřicha Pytely, DrSc. na shromáždění akademické obce

Vážení členové akademické obce, paní a pánové,
když jsem před rokem psal svoji první výroční zprávu ve funkci rektora, netušil jsem, jaké zásadní problémy nás v právě začínajícím roce čekají. Propad státního příspěvku naší vysoké školy na úroveň roku 1996, kategorický požadavek na uhrazení dluhu ve výši 42 mil. Kč za budovu "901", návrh na odebrání magisterského stupně studia na Fakultě ekonomicko-správní, dokončení datové a telefonní sítě, rozsáhlé stěhování útvarů, příprava dokumentů v souvislosti s novým zákonem o vysokých školách. To vše jen jako malá ukázka. Bylo toho samozřejmě mnohem více, a já se pokusím Vás seznámit s řešením uvedených a dalších problémů podrobněji.

Na vysoké škole je jistě vhodné začít problematikou vzdělávání, výzkumu a vývoje. Počet studentů zapsaných k 31. 10. 1998 na naší univerzitě poklesl v porovnání se stejným obdobím minulého roku o 56, celkový počet pak činil 3603 studentů ve všech formách studia. Nejvyšší pokles je na Fakultě chemicko-technologické, kde k uvedenému datu studovalo o 38 studentů méně, a na Ústavu jazyků a humanitních studií, kde bylo o 17 studentů méně.

Je naopak potěšitelné, že dále rostl počet studentů doktorského typu studia, k uvedenému datu jich bylo na Dopravní fakultě Jana Pernera a na Fakultě chemicko-technologické celkem 289. Stabilizoval se i počet učitelů, i když ne v takové kvalifikační a věkové struktuře, jakou bych si osobně přál.

Závažným problémem se stala akreditace Fakulty ekonomicko-správní. Při závěrečném projednávání zprávy Akreditační komise ČR se nepodařilo obhájit návrh na podmíněčnou akreditaci magisterského studia a hrozilo její odejmutí. Rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v této věci se podařilo oddálit a po nové akreditaci přímo na fakultě byl potvrzen původní návrh umožňující realizaci magisterského studia do další akreditace po dvou letech. Na podzim roku 1998 jsem s proděkankou pro pedagogickou činnost a studenty Fakulty ekonomicko-správní absolvoval řadu jednání zaměřených na získání učitelů právních disciplin, jejichž nedostatek byl akreditační komisí nejvíce kritizován. Naše snaha již přináší ovoce a věřím, že při příští akreditaci již bude vše v pořádku.

S žádoucím rozšířením nabídky studijních oborů přišel Ústav jazyků a humanitních studií. Vědeckou radou Fakulty ekonomicko-správní, Vědeckou radou Univerzity Pardubice a rovněž příslušnými akademickými senáty byly schváleny bakalářské studijní obory "Jazyková a sociokulturní studia" a "Kulturní dějiny". Se zahájením výuky se počítá v akademickém

prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. rektor
Univerzity Pardubice (foto: M. Vrba)

roce 1999/2000.

Nezanedbatelnou vzdělávací aktivitou je zapojení Univerzity Pardubice do mezinárodních vzdělávacích programů. Program SOCTRATES-ERASMUS umožní našim studentům minimálně jednosemestrové studium a našim učitelům přednáškové pobyty na zahraničních univerzitách, to vše financované z prostředků Evropské unie. Rozběhly se i výměny studentů v rámci programu CEEPUS, podařilo se získat spoluřešitelství na dalších dvou programech TEMPUS.

V předcházející výroční zprávě jsem negativně hodnotil propad vědeckého výkonu v roce 1997. Mohu konstatovat, že rok 1998 přinesl určitý obrat v úspěšnosti naší univerzity při získávání grantů. Jenom u Grantové agentury ČR vzrostl objem získaných prostředků Dopravní fakultou Jana Pernera na hodnotu 3 096 tis. Kč, což představuje v porovnání s minulým rokem nárůst o 119%, na Fakultě chemicko-technologické se jednalo o částku 7 292 tis. Kč a nárůst o 67%. Při získávání zahraničních grantů byla neúspěšnější Dopravní fakulta Jana Pernera, která získala grant ve výši 1 291 Kč. Celkově vzrostl objem prostředků získaných z grantových agentur na 19.5 mil. Kč, což představuje nárůst o 5.9%. I přesto se naše postavení v porovnání s ostatními vysokými školami nepatrně zhoršilo, neboť do celkové finanční bilance se současně započítávají i neuspokojivé výsledky Fakulty ekonomicko-správní a Ústavu jazyků a humanitních studií. Finanční prostředky bylo možno získat i v rámci Interní grantové soutěže Univerzity Pardubice. Po zkušenostech z jejího prvního ročníku byl omezen věk žadatelů na 35 let, a tato změna se setkala s příznivým ohlasem. Osobně považuji tuto formu rozdělování finančních prostředků za přínosnou a všem, kteří ji odborně nebo organizačně zajišťovali, touto cestou děkuji.

V roce 1998 byl zahájen projekt institucionálního financování vědy a výzkumu. Obrovské martyrium, více administrativní než odborné, které bylo s přípravou výzkumných záměrů spojeno, snad přinese v dalších letech své ovoce. Vědecká rada Univerzity Pardubice na svém listopadovém zasedání schválila po dvou výzkumných záměrech předložených Dopravní fakultou Jana Pernera a Fakultou chemicko-technologickou a jeden záměr předložený Fakultou ekonomicko-správní. Předpokládám, že uvedené záměry budou přijaty, což by mělo přinést finanční prostředky ve výši zhruba 19.2 mil. Kč.

V průběhu roku bylo nutno řešit i řadu organizačně-tech-nických problémů. V důsledku uvolnění jedné z budov na náměstí Čs. legií bylo nutno přestěhovat rektorát do bývalé Kongresové haly a děkanát Fakulty chemicko-technologické do její hlavní budovy. Byly zahájeny i přesuny některých kateder fakult naší univerzity. Rozsah stavebních, stěhovacích a dalších prací si uvědomí jen ti, kteří se celé akci podíleli, a bez nadsázky mohu říci, že byl snad největší od dob vzniku Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích. S hrdostí mohu prohlásit, že přestože se to neobešlo bez problémů a konfliktů, podařilo se nakonec vše úspěšně zvládnout. Děkuji touto formou všem, kteří uvedenou akci zabezpečovali, za jejich obětavou práci. Děkuji rovněž všem, kteří byli uvedenými akcemi nějakým způsobem omezeni, za jejich trpělivost.

Nemalé starosti přinesly i další investiční akce. Problémy s výběrovým řízením na výstavbu objektu auly se podařilo vyřešit, a proto byla stavba na jaře zahájena. Na podzim již stála hrubá stavba a práce probíhaly podle harmonogramu. Neočekávané, řekl bych v první fázi přímo šokující, bylo oznámení auditorské firmy o existujícím nedoplatku kupní smlouvy za budovu "901". Podle protokolu o předání funkce rektora činil zbytkový dluh pouze asi 13 mil. Kč s tím, že se s věřitelem jedná o prominutí tohoto závazku. Skutečnost ovšem byla jiná,

situaci navíc zkomplikovalo odprodání pohledávky třetímu subjektu. Vhodným vyjednáváním vedení Univerzity Pardubice se všemi zainteresovanými stranami, včetně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, se podařilo výši pohledávky snížit z původních zhruba 41 mil. Kč na současných zhruba 16 mil. Kč. Osobně to považuji za mimořádný úspěch, neboť škola takto ušetřila nemalé finanční prostředky. Za úspěch v oblasti investičních akcí lze považovat i to, že se podařilo prosadit zařazení výstavby nové budovy Fakulty chemicko-technologické do plánu investičních akcí do roku 2006. Do výčtu významných investiční akcí patří i zavedení bezstravenkového systému rezervace a výdeje jídel, o kterou se zasloužilo vedení Správy kolejí a menzy Univerzity Pardubice.

Mezi důležité akce, které se podařilo v roce 1998 dokončit, patří nepochybně integrovaná datová a telefonní síť Univerzity Pardubice. Při kontrole kvality dokončeného díla byly zjištěny velmi závažné nedostatky a bylo nutno s dodavatelem zahájit jednání o jejich odstranění. Jednání nebyla jednoduchá, trvala řadu měsíců, ale nakonec se podařilo dohodnout rozsáhlou výměnu kabeláže jiným subdodavatelem a penále za opožděné předání ve výši téměř 4 mil. Kč, za které bylo možno nakoupit další prvky sítě. I zde je namístě poděkovat všem, kteří dokázali uhájit naše oprávněné nároky.

Vybudování datové a telefonní sítě umožnilo realizovat záměr vedení Univerzity Pardubice spočívající ve zkvalitnění toku informací. Byl navržen a následně zprovozněn systém zpřístupňování informací prostřednictvím vnitřních www stránek. Následně byla zahájena rekonstrukce vnějších www stránek Univerzity Pardubice, která je téměř dokončena. Jistě lze mít určité výhrady, ale systém se stále rozvíjí a každý uživatel se může sám přesvědčit o jeho přínosu. Za projev důvěry lze v této souvislosti považovat i to, že na Univerzitě Pardubice je technicky realizován elektronický informační zdroj Rady vysokých škol ČR s názvem "Alma mater". Elektronická média nejsou samozřejmě jediným zdrojem informací. Všichni jistě čteme Zpravodaj Univerzity Pardubice, jehož zvyšující se kvalita zvyšuje i prestiž naší školy na veřejnosti. S cílem posilovat vzájemnou informovanost jsou organizována pravidelná setkání pod hlavičkou " Diskusní klub rektora ", která jsou však k mé velké lítosti poměrně málo navštěvována. Připravujeme se tak o možnost vzájemně si sdělovat a vyjasňovat stanoviska, na druhé straně tak dáváme prostor pro šíření různých neověřených a spekulativních informací.

Ve své zprávě považuji za nezbytné zmínit se o finančních problémech vzniklých v důsledku snížení státního příspěvku za překročení povoleného počtu studentů. Enormní nárůst počtu studentů nastal v akademickém roce 1996/97 a byl způsoben především zvýšením počtu posluchačů Fakulty ekonomicko-správní o 39.2%. Podle dlouhodobě platných pravidel tak Univerzita Pardubice i přes zjevný útlum nárůstu počtu posluchačů v roce následujícím přišla jenom ve fiskálním roce 1998 o více než 14.5 mil. Kč. Po intervenci prostřednictvím Rady vysokých škol byla resortním ministerstvem přiznána kompenzace sedmi fakultám vysokých škol v České republice. Z našich fakult to byla pouze Dopravní fakulta Jana Pernera s příspěvkem zhruba 5.7 mil. Kč, Fakulta ekonomicko-správní nebyla za náběhovou fakultu uznána. Sestavení rozpočtu za těchto podmínek bylo samozřejmě mimořádně obtížné. Nakonec byl schválen deficitní rozpočet, závazek získat chybějících 5.1 mil. Kč vzalo vedení univerzity na sebe. Závazek se částečně podařilo splnit a společně s úspornými opatřeními a jistým vnitřním dluhem se nakonec závěrečný deficit podařilo udržet v rozumných mezích. Krácení příspěvku dolehlo nejvíce na Fakultu ekonomicko-správní, jejíž zaměstnanci byli například několik měsíců bez osobního hodnocení a někteří dokonce ukončili pracovní poměr. Současný vývoj ukazuje, že fakulty z tohoto draze zaplaceného poučení vyvodily důsledky, a

tak se snad podobná situace nebude v budoucnu opakovat.

Rok 1998 nám přinesl mimo jiné i nový zákon o vysokých školách. Zákon dává vysokým školám větší samostatnost, ale ukládá jim i řadu povinností. V souladu s tímto zákonem byl připraven a schválen "Volební a jednací řád Akademického senátu Univerzity Pardubice". Podle něj byla provedena volba volitelů a následně i volba členů nového senátu. Členům akademickému senátu, kteří svoji činnost skončili v roce 1998, děkuji za odvedenou kvalitní práci a za jejich korektní a vstřícné postoje při projednávání a schvalování celé řady dokumentů. Věřím, že tento styl spolupráce mezi Akademickým senátem Univerzity Pardubice a jejím vedením bude v budoucnu pokračovat.

V rámci implementace zákona bylo rovněž nutno provést inventarizaci a připravit převod veškerého majetku, a dále vytvořit řadu vnitřních předpisů, z nich některé zcela nově. Inventarizaci se nám podařilo zvládnout mezi prvními, i když to například s nemovitým majetkem, získávaným naší vysokou školou za dobu její existence z různých zdrojů, nebylo vůbec jednoduché. Z vnitřních předpisů byly připraveny a Akademickým senátem Univerzity Pardubice kromě již zmíněného Volebního a jednacího řádu schváleny Vnitřní mzdový předpis a dvě přílohy statutu týkající se hospodaření. Připraveny byly rovněž Statut Univerzity Pardubice, Jednací řád vědecké rady a Stipendijní řád. Ostatní vnitřní předpisy byly v konci roku v různém stupni zpracování a jejich schválení čekalo na nově zvolený Akademický senát Univerzity Pardubice.

Samozřejmě by neměly být zapomenuty další významné události v životě naší univerzity. Začnu 5. výročím založení Dopravní fakulty Jana Pernera. Oslavy byly velmi pečlivě připraveny, proběhla řada veřejných akcí, jichž se zúčastnilo mnoho významných osobností. Pro Fakultu chemicko-technologickou byla jistě významnou událostí volba děkana, jímž se stal dosavadní proděkan doc. Ing. Josef Kotyk, CSc. Již za jeho působení ve funkci byl udělen titul doktor honoris causa Univerzity Pardubice světoznámému analytickému chemiku prof. Guiochonovi. V květnových dnech jsem byl hostitelem 37. zasedání České konference rektorů. K podle mě zdařilému průběhu jistě přispělo prostředí pardubického zámku, kde zasedání probíhalo, ale nemenší měrou i kvalitní organizace a doprovodný program. Stejně dobře se nám podařilo zorganizovat i zasedání Klubu kvestorů, které proběhlo v listopadu na Sečské přehradě. Zvláštní zmínku zasluhuje úspěšný jubilejní 15. ročník mezinárodního festivalu

doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. odpovídá na dotazy během diskuse (foto: M. Vrba)

akademických sborů IFAS, jež probíhal i pod záštitou Univerzity Pardubice. Veřejností i představiteli města Pardubice byla vysoce pozitivně hodnocena organizace "Běhu Terryho Foxe", jíž se v rámci městského festivalu ujal Univerzitní sportovní klub ve spolupráci s katedrou tělovýchovy a sportu. Snad jen telegraficky uvedu další akce, na nichž se naše univerzita podílela nebo které se jí týkaly.

Patřila mezi ně celostátní porada knihovníků vysokých škol, Dny chemie organizované Synthesií a.s., účast na výstavě PROCHEM, dny otevřených dveří, kontaktní dny, převzetí knižního daru od Britské rady a řada dalších. Na závěr tohoto výčtu jsem si nechal Galerii Univerzity Pardubice, kde se během roku vystřídalo 5 výstav s odborným ohlasem v tisku. Byla založena dobrá tradice, která jistě dělá radost nejenom mně.

Řada uvedených významných událostí se prolíná s reprezentací Univerzity Pardubice na veřejnosti, do jejích vnějších vztahů a prezentace v médiích. V průběhu roku jsme uvítali řadu významných návštěv, mezi nimi ministra školství, mládeže a tělovýchovy Grušu, ministra dopravy a spojů Moose a jeho nástupce Peltráma, náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy Průšu, místopředsedkyni senátu Moserovou, poslance Bartoškovou, Kučeru, Výborného a Titze a řadu dalších. Podařilo se udržet a dále rozvíjet vynikající vztahy s představiteli města Pardubic i dalších měst, ke kterým má naše univerzita vazby. Za neméně významné považuji i navázání a upevňování vztahů s dalšími vysokými školami a jinými partnerskými institucemi u nás i ve světě. K povědomí veřejnosti o Univerzitě Pardubice jistě přispělo i více než dvě stě článků v tisku a desítky rozhlasových zpravodajství.

Vážení členové akademické obce, v závěrečném hodnocení jsem trochu na rozpacích, zda mám uplynulý rok hodnotit jako dobrý, či špatný. Spíše to nechám na Vás. Přes všechny peripetie vývoje přinášejícího nesnáze i úspěchy si však myslím, že Univerzita Pardubice čestně obstála, a pevně věřím, že tomu tak bude i v roce letošním.

Jmenování Správní rady Univerzity Pardubice

V únoru 1999 jmenoval ministr školství, mládeže a tělovýchovy Eduard Zeman členy Správní rady Univerzity Pardubice. Jedná se o nově ustavený orgán veřejné vysoké školy, jehož existence vyplývá z nového zákona o vysokých školách č. 111/1998 Sb.

Ze zákona nemohou být členy správní rady zaměstnanci univerzity. V devítičlenné Správní radě Univerzity Pardubice jsou tedy zastoupeni představitelé veřejného života, územní samosprávy a státní správy, zástupci významných partnerských institucí:

Ing. Blahomil Bober, generální ředitel výrobní divize SYNTHESIA, ALIACHEM a.s.;

Mgr. Miroslav Boštík, generální ředitel Východočeská stavební, s.r.o. Solnice;

Mgr. Miloslav Kučera, poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR;

Ing. Mojmír Macků, náměstek ředitelky oblastní pobočky Komerční banky, a.s. Pardubice;

Ing. Michal Rabas, přednosta Okresního úřadu Pardubice;

Ing. Jiří Stříteský, primátor města Pardubic;

Ing. Petr Křenek, CSc., ředitel odboru mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji MŠMT;

Ing. Jaroslav Vrána, náměstek ministra, Ministerstvo dopravy a spojů ČR;

Ing. Jan Kasnar, CSc., vrchní ředitel Správy služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Členové jsou jmenováni na dobu šesti let, přičemž se při prvním zasedání losem určí jména jedné třetiny členů, jejichž funkční období skončí po dvou letech a jedné třetiny po čtyřech letech. Zasedat bude správní rada nejméně dvakrát ročně a jejím posláním je dohlížet na činnost a hospodaření vysoké školy, k nimž od nového roku přistoupily i otázky hospodaření s majetkem. Nástupem nové právní tváře vysoké školy není již univerzita pouhým správcem svěřeného majetku, ale jeho vlastníkem. Obecně dbá na zachování účelu, pro který byla vysoká škola zřízena. §15 zákona o vysokých školách přesně definuje oblasti rozhodování správní rady. Správní rada se mimo jiné vyjadřuje i k dlouhodobému záměru VŠ, jejímu rozpočtu a výroční zprávě o činnosti a hospodaření. Na prvním zasedání, které by se mělo uskutečnit na pozvání rektora z pověření ministra již v nejbližší době, budou předmětem jednání nově ustavené správní rady právě posledně zmíněné dokumenty veřejné vysoké školy - Univerzity Pardubice - rozpočet a výroční zprávy o činnosti a hospodaření za rok 1998.

Vzhledem k tomu, že činnost správní rady je v případě vysokých škol podle zákona úkonem v obecném zájmu, jedná se o činnost vskutku pracovní a víceméně čestnou. Univerzita poskytuje členům správní rady pouze cestovní náhrady, přičemž je na ministerstvu, zda a v jaké míře nově jmenované členy správních rad veřejných vysokých škol odmění.

(vw)

Z druhého zasedání Akademického senátu Univerzity Pardubice, konaného dne 23. února 1999

Na programu druhého zasedání AS UPa, konaného v úterý 23. února od 14 hodin v zasedací místnosti rektorátu, bylo zejména projednávání a schvalování návrhů dalších vnitřních předpisů, tedy legislativních záležitostí souvisejících s působením univerzity v její nově uzákoněné právní podobě veřejné vysoké školy. Patřil mezi ně Jednací řád Vědecké rady Univerzity Pardubice, Stipendijní řád, Disciplinární řád, Řád výběrového řízení na obsazování míst akademických pracovníků a základní legislativní dokument univerzity - Statut Univerzity Pardubice. K projednání byly předloženy některé formální úpravy Vnitřního mzdového předpisu, jak je navrhlo před registrací MŠMT.

V úvodu jednání se předseda AS UPa doc. Ing. L. Koudelka, DrSc. obrátil na všechny senátory s výzvou, aby společně usilovali o lepší komunikaci a spolupráci mezi fakultami ve prospěch celé univerzity. Po volbě skrutátorů a schválení programu jednání druhého zasedání senátu podal předseda informaci o činnosti předsednictva mezi dvěma zasedáními senátu.

Senát ustavil legislativní a ekonomickou komisi, jejichž posláním je podílet se v těsné součinnosti s vedením univerzity na přípravě zásadních materiálů v oblasti legislativně-právní a ekonomické, jež podléhají schválení senátem univerzity. V nejbližší době to představuje zejména práce související s nově koncipovanými vnitřními předpisy vysoké školy a rozpočtem univerzity pro rok 1999.

Předsedkyní legislativní komise byla schválena PhDr. Hana Čápková, členy komise JUDr. Pinz za FES, doc. Mikulášek za FChT, Ing. Molková za DFJP, D. Ansorgová jako zástupkyně studentů.

Ekonomická komise bude pracovat pod předsednictvím doc. Ing. Antonína Peška, CSc. ve složení Ing. Kraftová (FES), doc. Orava (DFJP), Mgr. Kubrychtová (ÚJHS) a zástupce studentů p. Z. Zedníčka. Zástupce FChT bude doplněn dodatečně.

Projednávané návrhy vnitřních předpisů byly předmětem rozsáhlé diskuse, z níž vzešly některé úpravy, následně schválené většinou senátorů. Jednotliví předkladatelé - prorektor pro vzdělávání a vědu, prorektor pro vnitřní záležitosti a rektor poskytli v úvodu projednávaného bodu k příslušnému materiálu komentář, odpovídali a poskytli upřesňující vysvětlení na případné dotazy z pléna. Jednací řád Vědecké rady Univerzity Pardubice, Stipendijní řád UPa, Disciplinární řád UPa byly se zapracovanými změnami přijaty jednohlasně, Řád výběrového řízení, jednotlivé části statutu i statut jako celek ve znění doporučených úprav naprostou většinou senátorů. Senát vzal na vědomí změny ve Vnitřním mzdovém předpisu, doporučené MŠMT před jeho registrací. Zároveň AS UPa uložil rektorovi jednat o úpravě podmínek ve Vnitřním mzdovém předpisu pro doposud nehabilitované docenty.

V závěrečném informačním bloku vystoupil kvestor. Senát vzal na vědomí jeho informaci o úpravách ve vnitřních předpisech, zabývajících se hospodařením a účtováním na UPa, které již prošly schvalováním senátu, v podobě dle doporučení MŠMT.

Rektor prof. Pytela nakonec informoval senátory o složení Správní rady Univerzity Pardubice tak, jak ji jmenoval ministr školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Eduard Zeman.

(vw)

Jmenování profesori v roce 1998

V roce 1998 byli prezidentem republiky jmenováni profesory:

- s účinností od 1. června 1998 - prof. Ing. Ivan Taufer, DrSc. působící na Katedře řízení procesů a výpočetní techniky Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice - pro obor automatizace strojů a technologických procesů;
- s účinností od 15. prosince 1998 - prof. Ing. Jiří Izer, CSc. působící na Katedře dopravních prostředků Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice- pro obor dopravní prostředky a infrastruktura.

K získání vysokého akademického titulu jmenovaným blahopřejeme a dovoluujeme si je krátce představit.

Prof. Ing. Ivan Taufer, DrSc.

Profesorské řízení prof. Ing. Ivana Taufera, DrSc. proběhlo na Vysoké škole báňské - Technické univerzitě Ostrava, kde jmenovaný přednesl dne 14. října 1997 před vědeckou radou fakulty strojní profesorskou přednášku na téma "Identifikace technologických procesů", a představením před vědeckou radou školy dne 12. prosince 1997. Na slavnostní promoci 4. června 1998 byl pak v pražském Karolinu s účinností od 1. 6. 1998 jmenován prezidentem republiky profesorem pro obor Automatizace strojů a technologických procesů. S platností od 1. 10. 1998 byl děkanem na základě úspěšného konkurzního řízení ustanoven na místo profesora na Katedře řízení procesů a výpočetní techniky FChT.

Profesor Taufer pochází z učitelské rodiny. Narodil se 21. května 1938 v Nižném Medzevu (Slovenská republika). Je absolventem střední průmyslové školy spojové techniky v Banské Bystrici. Po ukončení studia na Moskevském energetickém institutu (1963) se ve zvláštním vývojovém oddělení TESLA Rožnov pod Radhoštěm zabýval vývojem nových typů elektronek. V Přerovských chemických závodech, kde působil od roku 1965 nejprve jako samostatný technolog pro automatizaci, řešil úkoly měření a regulace v nově budovaných výrobnách kyseliny sírové, superfosfátu a titanové běloby. V rámci vědecké aspirantury řešil pod vedením prof. Ing. G. K. Kruga, DrSc. problematiku rozvoje a aplikace metody simplexů pro účely identifikace parametrů katalytické oxidace SO₂ na SO₃ a optimalizace kontaktního reaktoru ve výrobě H₂SO₄ (1972). Později ve funkci vedoucího výpočetního střediska a vedoucího odboru ASŘ zpracovával projekty ASŘ v ekonomické oblasti a pracoval na jejich programové realizaci.

Na Katedře automatizace chemických výrob Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích (nyní Katedry řízení procesů a výpočetní techniky Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice), kde působí od roku 1974, nejprve pokračoval v dalším programovém zpracování optimalizačních algoritmů pro počítače třídy ADT, následně se pak věnoval otázkám experimentální identifikace a číslicovému řízení. Tato problematika se odrazila i v obsahu habilitační práce. V roce 1990 obhájil doktorskou disertační práci v oborech "Řízení v technických systémech" a "Automatizace technologických procesů a výroba chemického průmyslu". Za významné lze v této oblasti považovat výsledky získané při analýze volby intervalu vzorkování soustav popsanych Hammersteinovým modelem. Výsledky jeho vědeckovýzkumné činnosti byly publikovány ve 22 článcích a 53 příspěvcích na konferencích včetně zahraničních. Podílel se na vědeckovýzkumných úkolech fakulty i státního základního výzkumu. Prioritní pozornost věnuje aplikaci výsledků vědeckovýzkumné činnosti v praxi v podobě vedlejší hospodářské činnosti, reprezentované 30 výzkumnými zprávami. Zejména dvě inženýrská díla - ASŘ výroby čistého antracenu v DEZA Valašské Meziříčí a ASŘ poloprovozní linky syntézy fotografické emulze ve FOTOHEMA Hradec Králové lze považovat za významné projekty celostátního významu.

Souběžně s vědeckou činností se věnuje od nástupu na vysokou školu pedagogické a výchovně vzdělávací činnosti. Nejprve byl pověřen cvičeními a následně i přednáškami v předmětu Základy programování. Posléze se zapojil do cvičení z předmětu Elektrotechnika a cvičení a později i přednášení v předmětu Kybernetika II (přeprogramované na Automatizované systémy řízení technologických procesů). Dále byl pověřen rozpracováním obsahu a vedením předmětů ve specializaci Optimalizace a Navrhování a projektování ASŘ TP, kteréžto předměty vede i v současné době. Zároveň je zapojen do výuky předmětu Výpočetní technika, Informatika III a IV na dopravní fakultě a volitelného předmětu Řízení procesů počítačem. Je spoluautorem 12 učebních textů a skript, z nichž skripta "Automatizované systémy řízení technologických procesů" (spoluautor O. Drábek) byla oceněna cenou rektora VŠCHT Pardubice. Podílel se na zpracování koncepce a obsahu studijního oboru "Automatizované systémy řízení chemických a potravinářských výroby". Aktivně vystupoval proti zavedení čtyřletého studia a zasloužil se ve specializaci o návrat k pětiletému studiu. V rámci své pedagogické práce vedl 22 diplomových prací, 10 prací SVOČ, byl školitelem 3 aspirantů a je členem komise pro státní závěrečné zkoušky FChT na domácí Univerzitě Pardubice, na FEI a FChT STU v Bratislavě a FEI TU v Košicích, členem oborové rady pro PGS na fakultě BERG TU v Košicích. Přednášel na pozvání v postgraduálních kurzech Moskevského energetického institutu a Moskevského chemicko-technologického institutu D. I. Mendělejeva. Jeho pedagogická aktivita v Ruské federaci, kde působí rovněž jako zahraniční člen Akademie inženýrských věd, byla oceněna v roce 1995 jmenováním hostujícím profesorem na MEI v Moskvě v oboru Řízení procesů. Od roku 1996 je rovněž členem Mezinárodní akademie informatizace.

V současné době se věnuje identifikaci a číslicovému řízení nelineárních dynamických systémů s využitím prvků umělé inteligence (umělých neuronových sítí).

Kritéria pro jmenování profesorem v daném oboru platná na VŠB - TU Ostrava splnil v tvůrčí a publikační činnosti na 231%, uznání vědecké a odborné činnosti na 246% a v pedagogické kvalifikaci na 212%.

Prof. Ing. Jiří Izer, CSc.

Absolvoval strojní a elektrotechnickou fakultu Vysoké školy dopravní v Praze (1961). Po krátkém působení u ČSD ve funkci samostatného konstruktéra projektanta nastoupil na VŠDS v Žilině na katedru kolejových vozidel jako odborný asistent, kde působil až do roku 1993. Kromě příslušné pedagogické práce v přednáškách (od roku 1967), cvičeních a diplomních pracích se pod vedením prof. Freibauera věnoval již od roku 1966 řešení úloh základního výzkumu teorie systémů vypružení a prvků vypružení kolejových vozidel. V oblasti systémů lineárních se stochastickým buzením z koleje vypracoval disertační práci na téma: "Příčný chod

dvounápravového vozidla v oblouku koleje" (1979). Od té doby se již samostatně zaměřil na řešení kinematické vazby dvojkolí ke koleji, problematiku nelineárních systémů vypružení

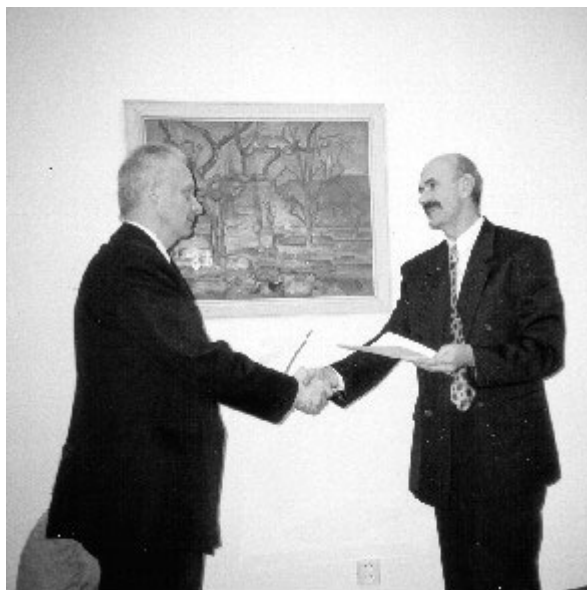
vozidel a bezpečnosti vozidel proti vykolejení. V té době vypracoval řadu znaleckých posudků k příčinám velkých železničních nehod vykolejením. Výsledkem jeho teoretických prací byl v roce 1988 návrh a provozní odzkoušení nového jízdního obrysu železničního dvojkolí pro podmínky ČSD. Tento jízdní obrys byl později aplikován na motorových vlacích a elektrických lokomotivách řeckých drah, u jedné velké důlní společnosti v Severním Porýní - Vestfálsku, zkoušen byl u pražského metra. Kromě toho se svými spolupracovníky pracoval na postupném vytváření matematického modelu celého systému vozidla a koleje. V roce 1990 byl jmenován docentem v oboru Stavba strojů a dopravních zařízení a stal se vedoucím Katedry kolejových vozidel, motorů a zdvihadel VŠDS. V této době se již věnoval problematice dynamické odezvy jízdy kolejového vozidla po reálné koleji se zaměřením na matematické modelování na počítačích a hodnocení geometrických vztahů dvojkolí a koleje v jejich reálném tvaru. Při trojměsíčním studijním pobytu na RWTH v Aachen (BRD) připravil v této problematice základy pozdějších praktických aplikací simulačních výpočtů jízdy vozidel i skupiny vozidel. Této činnosti se naplno začal věnovat po přechodu na Katedru dopravních prostředků Dopravní fakulty Jana Pernera v roce 1993. V roce 1995 se opětně habilitoval na strojní fakultě VŠDS v Žilině ve stejném oboru. Na základě jeho teoretických rozborů praktických poznatků s neklidnými chodovými vlastnostmi některých řad osobních vozů v provozu na prvních úsecích modernizovaných tratí ČD se se svými spolupracovníky úspěšně zúčastnil výběrového řízení na řešení státní výzkumné úlohy Vozidlo a kolej na modernizovaných tratích ČD. Výsledky řešení od roku 1996 přinesly řadu praktických doporučení pro provoz a údržbu pojezdů osobních vozů ke snížení příčných dynamických účinků vozidel na novou kolej. Na Dislokovaném pracovišti Dopravní fakulty Jana Pernera v České Třebové založil se svými kolegy Specializované pracoviště pro hodnocení kontaktní geometrie ve vztahu dvojkolí - kolej, vybavené potřebnou měřicí a výpočetní technikou včetně příslušného softwarového vybavení, v podstatné míře vlastní produkce. Praktické aplikace počítačové simulace jízdy prováděl pro některé podniky kolejových vozidel (ŠKODA Plzeň, MSV Studénka, Dopravní podnik Brno, Dopravní podnik Praha, Tatravagónka Poprad atd).

V květnu 1998 v rámci profesorského řízení přednesl před vědeckou radou Dopravní fakulty Univerzity Pardubice přednášku na téma "Počítačové modelování dynamiky jízdy kolejového vozidla po reálné koleji" a profesorskou přednášku na obdobné téma před vědeckou radou Univerzity Pardubice. Profesorské řízení doc. Ing. Jiřího Izera, CSc. bylo úspěšně ukončeno dne 2. února 1999, kdy byl prezidentem republiky jmenován profesorem pro obor Dopravní prostředky a infrastruktura při slavnostní promoci v Karolinu Univerzity Karlovy Praha.

Finanční dar Nadace JISTOTA Komerční banky a.s. na zpřístupnění knižních fondů Univerzitní knihovny i zrakově postiženým spoluobčanům

V pátek 15. ledna dopoledne předal náměstek ředitele oblastní pobočky Komerční banky a.s. Ing. Mojmír Macků rektorovi Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřichovi Pytelovi, DrSc. a vedoucí Univerzitní knihovny Mgr. Ivě Procháskové finanční dar, který poskytla Nadace JISTOTA Komerční banky a.s. Finanční dar ve výši 50.000 Kč bude využit na pořízení speciálního čtecího zařízení pro zrakově postižené občany a uživatele služeb Univerzitní knihovny.

Za poskytnutý finanční dar bude zřízeno v moderní Univerzitní knihovně počítačové informační pracoviště, které budou moci využívat zrakově postižení spoluobčané pro získávání

rektor Univerzity Pardubice prof. Pytela přijímá darovací listinu z rukou náměstka ředitele Komerční banky Ing. Macků (vpravo) (foto: V. Wágnerová)

rektor univerzity a vedoucí Univerzitní knihovny Mgr. Iva Prochásková při podpisu darovací listiny (foto: V. Wágnerová)

informací z klasických tištěných zdrojů i moderních digitálních zdrojů v síti Internet. V současné době probíhá jednání s dodavateli jednotlivých komponentů tak, aby mohlo být pracoviště vybaveno, odzkoušeno a zpřístupněno čtenářské veřejnosti co nejdříve. Pro občany s úplnou ztrátou zraku bude zajištěna asistenční služba.

Univerzitní knihovna, kam je již nyní zajištěn bezbariérový přístup, tak díky finančnímu daru bude moci rozšířit služby i v této oblasti, neboť skutečností i pro rok 1999 zůstává, že její napjatý roční rozpočet, vycházející z dotace MŠMT univerzitě, by pravděpodobně stěžil umožnit pořízení potřebného vybavení pro poskytování této specifické služby.

(vw)

Diskusní posezení "Hosté rektora" v Univerzitní knihovně

Novým diskusním pořadem na univerzitní půdě bylo ve středu 24. února poprvé konané posezení rektora se známými i méně známými osobnostmi života města Pardubic. "Na pozvání rektora přišli ." ředitel Okresního ředitelství Policie ČR JUDr. pplk. Pavel Bleha a ředitel Okresního úřadu vyšetřování Policie ČR v Pardubicích mjr. Jaroslav Kožený. Zajímavých témat k diskusi i osvětlení se sešlo nemálo. A o to rektorovi Univerzity Pardubice profesoru Oldřichu Pytelovi šlo a v nově založené tradici (doufejme) jde přiblížit všem, kdo najdou cestu do příjemného prostředí moderní univerzitní knihovny,

každý měsíc zajímavou osobnost i oblast, v níž působí ve městě. Začátek posezení byl plánován netradičně v 19:19 hodin, a tak se také vzhledem k pověstné přesnosti pana rektora stalo. Pětadvacítce převážně studentů, ale nechybělo ani pár zaměstnanců univerzity, představili hosté velice pestrou - a zároveň složitou - oblast paragrafů a možných sfér působení policie v okrese. O jisté kvalifikovanosti diskusního auditoria svědčily i odborné, zvědavé dotazy směřující zejména do oblastí nejožehavějších a zároveň možná nejbližších oborům studovaným na univerzitě - výbušnin, střelných zbraní, toxických látek, práva a ochrany osobnosti a majetku.

Vedení Univerzitní knihovny patří dík, že umožnilo rozšířit využití tak příjemného prostředí, jakým je její čítárna, o další dimenzi - sloužit jako místo setkávání akademické obce s pardubickou veřejností a jejími osobnostmi.

(vw)

Den otevřených dveří FChT '99

Pokud se mladý člověk rozhoduje o svém dalším studiu, jedná se o krok, kterému by mělo předcházet jak zevrubné posouzení svých vlastních schopností, tak i seznámení se s podmínkami a prostředím, kde chce strávit pět, popř. i více následujících let.

Pokud chceme, aby k nám přicházelo více studentů schopných absorbovat nové poznatky a lety nashromážděné zkušenosti, musíme pro to sami něco udělat. Oboje výše uvedené může pomoci řešit i den otevřených dveří.

hosté (zleva): mjr. Jaroslav Kožený a JUDr. pplk. Pavel Bleha
foto: V. Wágnerová

Ve středu 3. února v 9 hodin naplnilo zhruba 260 studentů posledních ročníků gymnázií a středních odborných škol prakticky beze zbytku největší posluchárnu Fakulty chemicko-technologické - "há jedničku". Shodou okolností toto číslo odpovídá plánovanému počtu studentů přijímaných na studijní obor chemie - technická chemie. Návštěvníci se prezentovali z 84 škol nejen východočeského regionu, ale i míst vzdálených přes 200 km. Kromě rozeslaných pozvánek pomohla patrně také anonce v Učitelských novinách.

Základní informaci o přijímacím řízení, organizaci studia, kolejiích i studijních oborech a uplatnění po absolvování podali proděkan pro pedagogiku doc. Černošek a proděkan pro rozvoj fakulty a vnější styky prof. Vytrás. Po dotazech a diskusi následovala prohlídka vybraných pracovišť, a to i mimo hlavní budovu fakulty. Dík patří všem, kteří pomohli.

Věříme, že vynaložená práce se zhodnotí v možnosti pracovat s lidmi, kteří mají o vybraný obor - chemii - skutečný zájem.

doc. Ing. Karel Ventura, CSc.
Katedra analytické chemie FChT

Příležitost pro další vzdělání studentů DFJP Upa

Snaha předat studentům maximum vědomostí a současně prohloubit jejich znalosti tak, aby neexistoval rozdíl mezi absolventem denního a dálkového (distančního) studia, je hlavním cílem pedagogů podílejících se na této formě výuky. Zkušenosti ukazují, že tam, kde se vytvoří skupina studentů vzájemně se podporujících a scházejících se na konzultacích i mimo výukové hodiny, tam je i menší počet těch, kteří studium nedokončí. K takovému stmelení však většinou dochází až ve vyšších ročnících, po úspěšném absolvování studijně nejnáročnějších předmětů, na kterých mnoho jejich bývalých spolužáků ztroskotalo. Vysoký podíl odstupujících studentů však znamená ztrátu jak pro školu, tak i pro ty, kteří věnovali svou energii na přijetí i absolvování prvních semestrů.

Příležitost pro všechny studenty prohloubit své znalosti a procvičit získané dovednosti nabízí Institut Jana Pernera společně s Dopravní fakultou Jana Pernera. Formou soustředění pořádaného v průběhu víkendu mají posluchači možnost si rozšířit a doplnit látku, která byla předmětem výuky v průběhu akademického roku, a lépe se tak připravit na zkoušky, které je očekávají. Účast na soustředěních je dobrovolná, hrazená posluchači. Přihlásit se mohou nejen posluchači dálkového studia, ale i studenti denního studia bez ohledu na ročník, ve kterém studují. Současně mají možnost strávit tuto dobu společně se svými blízkými, kteří se v době výuky mohou věnovat turistice nebo jiným zálibám.

S napětím očekáváme zkušenosti z využití této nabídky, které by měly potvrdit nebo vyvrátit zájem o tuto formu dalšího vzdělávání s aktivní účastí posluchačů.

Ing. Milena Foglarová,
vedoucí regionálního střediska Institutu Jana Pernera
a vedoucí VIP DFJP UPa v Praze

**Asociace pro rozvoj intermodální přepravy
úspěšně proniká do podnikové sféry**

První informace o možném založení nové Asociace pro rozvoj intermodální přepravy (ARIP) se dostaly podnikatelské a odborné veřejnosti na konferenci LOGI '98, která proběhla v měsíci listopadu na Seči. Logistické konference nesoucí označení LOGI se staly pro dopravní, spediční, distribuční a softwarové firmy vyhledávaným místem pro konzultace a řešení problémů z oblasti nákladní i osobní dopravy.

Zakládajícími členy Asociace jsou Univerzita Pardubice, ESA s.r.o. Kladno a České přístavy a.s. Praha. Asociace je nevládní, nepolitické, neziskové a nezávislé sdružení právnických osob, zajišťující svojí činností realizaci cílů a zájmů svých členů. Členem Asociace se může stát každá právnická osoba, která se ztotožňuje s jejím posláním a cíli a má sídlo nebo oficiální zastoupení v České republice. Členem se mohou stát rovněž odborné a vysoké školy.

Asociace seznámila s předmětem své činnosti a záměry odborníky z oblasti dopravy, spedice a skladování 18. února 1999 na Ministerstvu dopravy a spojů ČR. Jednání byl přítomen náměstek ministra dopravy a spojů doc. Ing. Karel Sellner, CSc., který ve svém příspěvku vyzdvihl význam intermodální dopravy a podpořil vznik asociace. Doc. Ing. Vlastimil Mojžíš, CSc. z DFJP ve svém vystoupení hovořil o nutné podpoře rozvoji intermodální dopravy s ohledem na modernizaci tranzitních koridorů a připravovaný vstup České republiky do Evropské unie. Ing. Václav Cempírek v krátkém vystoupení podpořil rozvoj nových systémů intermodální dopravy, které především využívají odvalovací kontejnery a výměnné nástavby. Ing. Ladislav Bína, CSc. z Českých přístavů a.s. podrobně prezentoval záměry a předmět činnosti Asociace.

Předmětem činnosti Asociace je především:

- a) zastupovat a hájit společné zájmy členů Asociace,
- b) zpracovávat koncepční materiály, směřující k podpoře intermodálních přeprav v ČR a jejich plné začlenění do Evropského intermodálního systému,
- c) být partnerem státním i nestátním orgánům a organizacím při tvorbě legislativy v oblasti intermodálních přeprav; účinně spolupracovat s podvýborem pro dopravu Hospodářského výboru Parlamentu ČR,
- d) spolupracovat se zahraničními partnery, vyvíjejícími v zahraničí obdobnou činnost,
- e) připravit se na členství v mezinárodních organizacích, pokud členství bude ve shodě s cíli Asociace a bude prostředkem k plnění cílů Asociace,
- f) rozvíjet konzultační, poradenské, expertní, řešitelské a osvětové aktivity v oblasti intermodálních přeprav a příslušné infrastruktury.

Své cíle chce Asociace zajišťovat následujícími činnostmi:

- a) pravidelnými odbornými schůzemi členů, zasedáními výkonného výboru Asociace a odborných komisí Asociace. Písemné materiály z těchto zasedání budou rozesílány všem členům Asociace,
- b) zřízením stálého sekretariátu, řízeného výkonným ředitelem Asociace,

- c) organizováním odborných akcí pro členy Asociace, přednáškami a semináři,
- d) členstvím a aktivní činností v tuzemských a mezinárodních organizacích,
- e) konzultacemi, poradenstvím, řešitelskou a expertní činností, osvětovými aktivitami a informačním servisem v masmédiích včetně Internetu,
- f) podporou konkrétních projektů.

Asociace plánuje zřídit následující odborné komise:

- a) pro rozvoj vnitrostátních a mezinárodních intermodálních přeprav s vazbou na distribuční, logistická centra a zbožová překladiště,
- b) pro systémovou podporu integrovaných přepravních systémů,
- c) pro satelitní navigace dopravních prostředků a komunikace,
- d) pro harmonizaci vztahů silniční, železniční, lodní a letecké dopravy,
- e) rozvoj vodních, železničních a silničních cest ČR včetně napojení na sousední země,
- f) pro aplikaci informačních a telekomunikačních systémů a sítě Internet v integrovaných dopravních systémech,
- g) pro integraci do evropských intermodálních struktur,
- h) pro spolupráci a vazby na ostatní dopravní a logistické asociace a svazy.

V současné době ARIP podporuje a stimuluje tyto konkrétní projekty:

- a) projekt pravidelného vlaku výměnných nástaveb mezi ČR a SR včetně svozu a rozvozu na a z koncových a průběžných terminálů,
- b) satelitní navigace - projekt vědy a výzkumu MDS "Inteligentní systém polohy vozidel na principu GPS pro zvýšení bezpečnosti a řízení pozemní dopravy,"
- c) projekt zahájení obchodní plavby po Odře z Ostravy do severoevropských přístavů,
- d) řešení integrovaných dopravních systémů středočeské aglomerace (kolejové spojení Praha - letiště Ruzyně - Kladno jako pilotní projekt nového systému příměstské dopravy Praha/ Střední Čechy),
- e) koncepce rozvoje dopravně logistických center a zbožových překladišť ČR s vazbou na dopravní infrastrukturu a na okolní země,
- f) city logistika Praha/Střední Čechy,
- g) zapojení se do 5. Rámcového programu výzkumu a vývoje EU.

Obecně je známo, že intermodální přepravou se rozumí přeprava zboží loženého v jedné a téže přepravní jednotce při použití několika druhů dopravy. Podle evropských norem je intermodální přepravní jednotkou kontejner ISO 20', výměnná nástavba, silniční návěs, podvojný návěs nebo celý nákladní automobil. Jedná se tedy o velmi efektivní dopravní systém, který je základním předpokladem konkurenceschopnosti v EU. S očekávaným růstem zahraničního obchodu a plánovaným rozšířením EU o země střední a východní Evropy význam dopravy ještě vzroste.

Ing. Václav Cempírek
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

Americký profesor hostem Ústavu jazyků a humanitních studií

V letním semestru tohoto akademického roku působí na Ústavu jazyků a humanitních studií Univerzity Pardubice americký profesor českého původu Zdeněk Salzman. Český proslaví dva cykly přednášek: Úvod do lingvistické antropologie a Indiáni Severní Ameriky. Tyto cykly vhodně rozšíří problematiku sociokulturních studií a interkulturní komunikace, jakož i osvětlí z antropologického hlediska některé otázky lingvistiky. Přednášky se konají každý čtvrtek od 18. března do konce května. Profesor Salzman je k dispozici také v konzultačních hodinách.

Pražský rodák Zdeněk Salzman roku 1947 odjel studovat do Spojených států amerických jazykovědu. Hlásí se k tradicím pražské jazykovědné školy, která již v třicátých letech pronikla do světové lingvistiky. Od počátku studií na univerzitě v Bloomingtonu prováděl terénní výzkumy mezi severními Arapahy ve státě Wyoming. Je mimo jiné autorem arapažské abecedy a slovníku. V osmdesátých letech se pak výrazně zasloužil o záchranu arapažského jazyka, ohroženého silným vlivem angličtiny. Kromě toho studoval způsob života a kulturu indiánů Navaho a Hopi na jihozápadě USA. Mezi jeho vědeckými aktivitami nechybí ani evropská studia. Zdeněk Salzman přednášel od roku 1968 kulturní a sociální antropologii na Massachusettské univerzitě v Amherstu, odkud odešel na odpočinek.

Po roce 1989 se Zdeněk Salzman znovu vrací do Prahy a přednáší na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy i v jiných vzdělávacích institucích. Jeho přednášky vždy vzbuzují značný zájem posluchačů nejen pro obsah, ale také pro svěží, neotřelé a vtipné podání. Lze tedy právem očekávat, že Salzmanův pobyt na Univerzitě Pardubice bude intelektuálním zážitkem.

doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc.
oddělení humanitní věd ÚJHS

Pětiletá zkušenost s "anglickými" vědeckými konferencemi

Již po několik let je jazyková kompetence frekventantů doktorandského (dnes podle nového zákona "doktorského") studia na FChT hodnocena netradičním způsobem. Zdá se tedy vhodné připomenout východiska a přínos tohoto nového modelu ověřování cizojazyčných vědomostí, dovedností a návyků.

Na našich nefilologických fakultách je jazyková výuka charakterizována dvěma protichůdnými faktory. Posluchači těchto oborů nepřišli na univerzitu proto, aby studovali cizí jazyky. Jejich ovládnutí je však pro budoucí praktický život absolventů naprosto nezbytné. Studium cizího jazyka v dospělém věku je pracné a patří k zdánlivě nejméně efektivním stránkám mentálního úsilí. Po počátečním vzplanutí zájem postupně upadá. Teprve překonání této krize a další snaha ovládnout jazyk tak, že v něm lze komunikovat a studovat, motivuje

nové snažení. Nepostradatelná vstřícnost ze strany studujících je tedy proměnlivá, avšak nezastupitelná.

K vlastní výuce odborného jazyka na denním i distančním studiu lze říci, že každá fakulta má svá specifika, jako jsou cizojazyčná úroveň přijímaných studentů, časová dotace jazykové výuky v rámci studijního programu a motivace studentů ve vztahu k jejich profilu jako absolventů (s případnou možností postgraduálního studia), a ovšem také vědomí nezbytnosti jazykových dovedností v jejich budoucí praxi. Dnes už nelze počítat s profesní definitivou. Každý pohyb na trhu práce, ať už se týká vysokoškolsky, či středoškolsky vzdělaných absolventů, začíná být konfrontován se znalostí světového jazyka na přiměřené úrovni.

Předchozí praxe PGS na FChT, tzv. vědecká aspirantura, předpokládala povinné studium ruštiny a dalšího světového jazyka se závěrečnou zkouškou klasického typu, včetně zpracování odborného písemného materiálu. Po změně pojetí vědeckého studia se tehdy VŠCHT rozhodla, společně s obdobnou pražskou školou, zavést novou formu prověřování jazykových dovedností postgraduátů - tzv. cizojazyčné vědecké konference. Ty se od r. 1993 postupně staly součástí akademického života a vlastně už i rozvíjející se tradicí v nové společenské situaci, která je charakterizována silícím přeshraničním tokem informací, umožňuje jej, ale je jím zároveň i formována.

Pro informaci bude nejlépe volně citovat z pasáží Studijního a zkušebního řádu postgraduálního (doktorského) studia na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice.

V § 5 tohoto řádu se uvádí, že individuální studijní plán každého doktoranda sestává ze 3 - 6 odborných předmětů a z jazyka anglického, z nichž doktorand skládá zkoušky zpravidla v průběhu 1. a 2. ročníku studia. Doktorand je povinen zúčastnit se v průběhu svého studia vědecké konference doktorandů FChT, na níž přednese přednášku v jazyce anglickém. Také následná diskuse k přednášce na konferenci probíhá v angličtině. Cílem takové konference je, aby doktorand prokázal aktivní znalost odborné angličtiny a schopnost prezentace výsledků vědecké práce.

Ve výjimečných případech může doktorand na doporučení školitele a po schválení oborovou radou vykonat odbornou přednášku v jiném světovém jazyce.

Prestižní snahou této konference je navodit atmosféru obdobnou té, v níž se budoucí vědecký pracovník bude pohybovat na skutečných mezinárodních konferencích. Nepůjde zde o pouhou tradiční znalost jazyka jako takového, ale především o schopnost vystoupit před cizojazyčným publikem a představit sebe a svou instituci. Důležité bude přesvědčivě podat kompetentní a dobře stylizovanou informaci o svém projektu, komentovat jej, doložit důkazy a bezprostředně reagovat na podněty, které vzejdou z odborné diskuse, popřípadě získat pro tento projekt podporu a navázat spolupráci s jinými pracovišti.

Budoucího vědce čekají však také kuloárové debaty, neformální setkávání s oborovými kolegy, a ovšem i další společenské aktivity, které podobná fóra doprovázejí. Doktorandská vědecká konference by tedy vpravdě měla být jakousi formou virtuální reality.

Odbornou a jazykovou úroveň přednášky a schopnost doktoranda reagovat v diskusi hodnotí komise, kterou jmenuje děkan FChT. V této komisi zasedají významné osobnosti fakulty, vedoucí a členové odborných kateder, kteří mají osobní pracovní zkušenost s jazykem,

přednášejí na zahraničních univerzitách, spolupracují s jejich vědeckými ústavy, publikují tam a přispívají do renomovaných periodik. Předsedou komise je pak pracovník Ústavu jazyků a humanitních studií.

Hodnocení kandidátů se klasifikuje týmiž stupni jako zkouška, tedy "výborně", "velmi dobře", "dobře", popř. "nevyhověl". V posledním případě je doktorand povinen přednášku opakovat, nejdříve však až po 6 měsících. Povoluje se celkem dvojnásobné opakování neúspěšné přednášky, jestliže doktorand neuspěje ani při třetí přednášce, studium se mu ukončí.

Studijní řád dále uvádí, že rigorózní zkoušku může doktorand vykonat teprve po splnění plánu přednášek a zkoušek, včetně úspěšného absolvování přednášky v angličtině. Sama rigorózní zkouška se může konat v jazyce českém, slovenském nebo anglickém (popř. v jiném světovém jazyce, pokud to zvláštní situace vyžaduje).

Jak vidno i z těchto parafrázovaných pasáží, cizojazyčné dovednosti se stávají integrální součástí hodnocení doktoranda. Zde by snad bylo dobré připomenout, že postavení výuky cizích jazyků na VŠ nehumanitního charakteru je přesto stále ještě předmětem diskusí. Příslušný odbor MŠMT ČR ve své zprávě z 1. 8. 1995 konstatoval, že stav výuky cizích jazyků na ZŠ a SŠ je neuspokojivý a vede k nesourodé výstupní úrovni. Je tedy potřeba ve studiu jazyka pokračovat i na VŠ a v určitých oborech začít i se studiem druhého cizího jazyka.

Totéž je výsledkem velmi podrobné analýzy, kterou předložila i následně ustavená pracovní skupina Rady vysokých škol.

Také vlastní průběh vystoupení doktorandů na vědecké konferenci ukazuje, stejně jako rozřazovací jazykové testy budoucích studentů na začátku vysokoškolského studia, rozvírající se nůžky mezi cizojazyčnou úrovní jednotlivých kandidátů. Prohluhuje se rozdíl mezi relativně nejlepšími a nejslabšími studenty. Na straně jedné je patrný dopad nesčetných nových možností, které polistopadové období přineslo. Nelze je zde vyjmenovat, starší generace, která takové možnosti neměla, je sotva dokáže i jen pojmenovat. Pokud je mladý člověk tvořivě uchopí a využije, je to na jeho jazykových dovednostech znát. Na druhé straně však dnes, kdy početné střední školy o studenty bojují, a mnohdy se v tomto boji i podbízejí, kvalita uchazečů klesá. Při neexistenci standardizace požadavků na výstupní úroveň jazykových znalostí může být tolik výborných, chvalitebných či dobrých atd., kolik je učitelů či zkušebních komisí. Pojmy jako známka, průměr známek apod. pak nemají žádnou vypovídací hodnotu. Následně se naše VŠ potýkají s mnoha "falešnými začátečníky" a učitelé pak v rozpacích začínají (po kolikáté už) víceméně od základů jazyka. Ve většině studijních skupin chybí onen zážitek letného startu se studenty přiměřené jazykové kompetence.

Na úrovni doktorského studia jde již o kvalitativně jiné studijní návyky, větší odpovědnost, silnou motivaci a osobnostní determinovanost. I zde je však patrné dědictví základní a střední školy, která začasť teprve hledá formy podpory samostatného diskurzního myšlení, povzbuzení studentovy schopnosti formulovat a obhájit vlastní názor. Zanedbány jsou i základní rétorické návyky. Před hodnotící komisí PGS tak defilují kandidáti, kteří hovoří nesrozumitelně, příliš potichu a nevýrazně, jiní oslovují spíše svůj promítaný diagram nežli posluchače, někteří jsou zcela závislí na předloze a spoléhají na své poznámky, aniž by udržovali kontakt s auditoriem. Celkový dojem z jejich vystoupení někdy kazí i nevhodné oblečení.

Pokud jde o jazyk sám, je příznačné, že při vlastní monologické prezentaci kandidáti produkují odborný jazyk na poměrně vysoké úrovni, opírajíce se zřejmě o zevrubné studium cizojazyčných publikací a článků v odborných časopisech.

Zde bych odbočil poznámkou, že nová pardubická univerzitní knihovna odebírá ročně kolem 150 titulů cizojazyčných periodik, za poslední čtyři roky získala přes tři a půl tisíce publikací v angličtině, z toho jen loni přes 500 titulů, a k tomu další fondy v jiných jazycích. Také její moderní interiér láká k prezenčnímu studiu bohaté oborové literatury. Zde, mimo jiné, mohou kandidáti PGS také připravovat sylaby svých přednášek, které v předstihu předkládají členům komise.

Při diskusi, navazující na vystoupení, se však kandidáti ocitají na podstatně tenčím ledě. Různé otázky, včetně těch mimo obor, teprve bývají pro celkové hodnocení kandidáta rozhodující. Jsou také nejčastěji důvodem, aby komise doporučila opakování přednášky (to bylo dosud ve 13% případech) a ojediněle rozhodla i o ukončení studia.

Často se stává, že teprve při neúspěchu si kandidát najde čas na speciální dvouhodinový seminář, který je vypsán na týdenním rozvrhu Ústavu jazyků a humanitních studií. Roste pak také zájem o individuální konzultace, zvláště v obdobích před vědeckými konferencemi.

Závěrem stručná statistika: v prvním roce konání, tj. 1993, absolvoval "anglickou" konferenci jediný kandidát. V následujícím roce jich bylo pět, v roce 1995 čtyři, 1996 sedm, 1997 ve dvou konferencích jedenáct a ve čtyřech termínech loňského roku již 16 absolventů. Vcelku tedy již 44 doktorandi úspěšně absolvovali tuto formu prověřování cizojazyčných dovedností. V tomto akademickém roce jsou ve 12 oborech zapsáni 202 interní kandidáti. Mimoto je ovšem třeba počítat také s externisty z různých podniků, kteří doktorská studia na fakultě dokončují. V minulých letech to byli např. pracovníci Ústavu krajinné a aplikované ekologie v Hradci Králové, Spolchemie Ústí nad Labem, Synpa, Parama a Synthesie Pardubice, Preciosy Turnov, Prechezy Přerov, Bochemie Bohumín, Teplárny Liberec a dalších organizací.

Zájem je tedy značný: přes problémy, které se nevyhýbají ani chemickému průmyslu - či snad právě proto - můžeme konstatovat, že východiskem a trendem bude právě kvalita lidských zdrojů, ke které svým dílem přispívá i zavedený institut vědecké konference v cizím jazyce.

Mgr. František Jehlík
Oddělení anglického jazyka ÚJHS

15. Chemometrický den

Ve středu 3. února 1999 se v posluchárně H2 Fakulty chemicko-technologické na nám. Čs. legií konal 15. Chemometrický den. Tradice chemometrických dnů byla založena v roce 1985 skupinou mladých organických chemiků katedry organické chemie tehdejší VŠCHT, kteří s mladickým zápalem využívali různých matematicko-statistických metod k vyhodnocování experimentů a ke zjišťování charakteristických vlastností studovaných systémů. Zapojili se tak do procesu utváření poměrně nového vědního oboru chemometrie, jehož náplň byla vymezena jen asi deset let předtím. Tradice těchto seminářů trvá podnes a v posledních letech se organizování vedle naší Univerzity Pardubice ujala také Technická univerzita Liberec.

Letošní chemometrický den byl tedy malým jubileem a pořádající chemometrická skupina katedry organické chemie FChT zvolila za nosné téma tohoto semináře "Využití matematicko-statistických metod v organické chemii." Tomu odpovídala náplň několika přednesených přednášek, které vyslechlo zhruba 30 hostů. Úvodního slova se ujal jeden z duchovních otců prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc., který si na titulní otázku "Potřebuje organický chemik chemometrii?" odpověděl slovy "ano, k tomu, aby ji používal" a pozornost ve své přednášce upřel k možnostem využití chemometrie v organické chemii. Organičtí chemici, kterým byla zejména přednáška adresována, si mohli vytvořit celkový obrázek o výhodách těchto moderních metod a snad byly často panující obavy a averze v řadách chemiků alespoň částečně nahlodyány. K tomu přispěla i přednáška doc. Ing. Miroslava Ludwiga, CSc., který pod názvem "Aplikace chemometrie v organické praxi" shrnul úspěchy spojení organické chemie s chemometrií dosažené na mateřské katedře za posledních asi 15 let.

Ve třech krátkých sděleních seznámili mladí vědci přítomné posluchače se současnou problematikou studovanou na naší katedře a na konkrétních příkladech z chemické laboratoře předvedli možnosti využití konkrétních chemometrických metod, ať již šlo o užití nelineární regrese, či metod s latentními proměnnými při řešení ortho efektu, nebo o vyhodnocení substitučních efektů. Také blízkoinfrachervená spektroskopie jako rychle se rozvíjející obor poskytuje široký prostor pro využití aparátu chemometrie, o čemž nás informovala poslední přednáška, která 15. Chemometrický den uzavřela.

Krátký chemometrický expres nás ještě seznámil s novinkami na trhu statistického softwaru a na závěr pořadatelé pozvali k účasti na již 16. pokračování chemometrických dní do Liberce v obvyklém únorovém termínu v roce 2000.

Ing. Patrik Pařík
Katedra organické chemie FChT

Celostátní seminář "Struktura a opticky indukované jevy v tenkých vrstvách a jejich využití"

Odborná skupina tenkých vrstev a povrchů fyzikální vědecké sekce Jednoty českých matematiků a fyziků, Odborná skupina anorganické chemie České společnosti chemické a Katedra obecné a anorganické chemie Fakulty chemicko--technologické Univerzity Pardubice byly pořadatelé semináře nazvaného "Struktura a opticky indukované jevy v tenkých vrstvách a jejich využití". Seminář se konal 4. března 1999 ve velké zasedací síni v budově FChT na nám. Čs. legií a zúčastnili se jej odborníci z celé České republiky a studenti naší univerzity. Seminář si kladl za cíl informovat odbornou veřejnost o výsledcích výzkumu chalkogenidových skel, zejména jejich tenkých vrstev, získaných na katedře obecné a anorganické chemie. Ve třech přednáškách - vedoucího katedry prof. M. Frumara, doc. M. Vlčka a Ing. T. Wágnera - - byly diskutovány opticky indukované jevy studované na skelných systémech As-S, As-Se, As-S-Se a Ag-As-S. Opticky indukované změny struktury studovaných vrstev byly určovány metodou UV, VIS a Ramanovy spektroskopie. Nové informace vedou jednak k pochopení mechanismu fotostrukturních změn a jednak k potenciálním aplikacím jevů zejména v optice a integrované optice. V odpolední části semináře přednášeli odborníci z pražských vědeckých pracovišť. Dr. Šipr z Fyzikálního ústavu AV ČR upozornil na nové analytické metody použitelné pro strukturní analýzu tenkých amorfních vrstev např. XANES, EXAFS. O metodě Rutherfordova zpětného odrazu

(RBS) pro analýzu koncentračních profilů v tenkých vrstvách hovořil RNDr. Peřina z Ústavu jaderné fyziky AV ČR v Řeži u Prahy.

Seminář byl velmi přínosný pro všechny zúčastněné. Přispěl rovněž k pěstování užitečných odborných diskusí, tolik potřebných na akademické půdě a mezi vědeckou odbornou obcí.

Ing. Tomáš Wágner, CSc.
Katedra obecné a anorganické chemie FChT

Vth Regional Seminar of PhD-Students on Organometallic and Organophosphorous Chemistry

V posledním dubnovém týdnu uspořádá Katedra obecné a anorganické chemie Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice v pořadí již pátý regionální seminář doktorandů o chemii organometalických a organometaloidních sloučenin. Myšlenka pořádat vědecké semináře doktorandů na mezinárodní úrovni vznikla z iniciativy německých, polských a českých účastníků tradičního německo-polského kolokvia o organokovových sloučeninách v roce 1992 a již na jaře roku 1993 se konal první regionální seminář doktorandů, který uspořádala Univerzita Martina Luthera v Halle (prof. Karl-Heinz Thiele). Další semináře už byly organizovány pravidelně v intervalech jeden a půl roku střídavě na území Německa, Polska a České republiky. Druhý seminář se konal v prosinci 1994 v Praze a organizoval jej Ústav fyzikální chemie AV ČR (Dr. Karel Mach), třetí - v dubnu 1996 - zajistil v krásném prostředí v Horních Francích (Heiligenstadt) prof. Ulrich Zenneck z Univerzity v Norimberku-Erlangenu. Na zatím poslední - čtvrtý - seminář byli pozváni účastníci Univerzitou ve Wroclavi a Polskou akademií věd (prof. Piotr Sobota a prof. Antoni Pietrzykowski) do polských lázní Polanica-Zdroj v Kladsku nedaleko česko-polských hranic. Zde bylo také vedení delegace naší katedry pověřeno čestným úkolem - zorganizovat pátý regionální seminář.

Regionálních seminářů se tradičně zúčastňují nejlepší doktorandi vybraní a doprovázení svými profesory, a to nejen z pořádajících zemí. Jako hosté bývají zváni i studenti a profesori z dalších evropských států, kde je chemie organokovových sloučenin pěstována na vysoké úrovni, jako Francie, Belgie, Holandsko, Itálie, Dánsko a Rakousko. Na seminářích přednášejí doktorandi své dvacetiminutové příspěvky v angličtině a také diskuse je vedena v tomto jazyku. Zásadně nejsou uveřejňovány příspěvky formou vývěskových sdělení. Program seminářů bývá zpestřen jednou nebo dvěma plenárními přednáškami prominentních profesorů.

Doktorandi oboru Anorganická chemie naší univerzity se pravidelně zúčastňují seminářů od roku 1994 a je potěšitelné, že jejich počet postupně roste a zároveň se stále zvyšuje úroveň jejich příspěvků. Druhého semináře v Praze se svými příspěvky zúčastnili tehdejší doktorandi Ing. Jaromír Vinklárek a Ing. Vladimír Pejchal. Pochvaly a ocenění se dostalo za vystoupení Dr. Janě Holubové a Ing. Tomáši Lébloví na třetím semináři v Heiligenstadtu. V polské Polanici na čtvrtém semináři se prezentovali svými zdařilými vystoupeními Dr. Jana Holubová, Ing. Jaromír Vinklárek, Ing. Tomáš Lébl, Ing. David Micák a Ing. Martin Hollein. Na všech seminářích byli doktorandi doprovázeni svými školiteli (prof. Ivan Pavlík a prof. Jaroslav Holeček).

Na pátý seminář - pořádaný pod záštitou rektora Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřicha Pytely, DrSc. - se dosud přihlásilo 73 doktorandů s 54 sděleními a 13 profesorů. Plenární přednášky prosloví prof. Dr. H. W. Roesky z Univerzity Goettingen a Dr. A. H. Maulitz z Univerzity Martina Luthera v Halle. Nejpočetnější delegaci účastníků již tradičně vysílají německé univerzity (45 účastníků), dále je přihlášeno 21 účastníků z Polska, 18 z naší republiky a 1 z Francie.

prof. Ing. Ivan Pavlík, CSc.
prof. Ing. Jaroslav Holeček, DrSc.
Katedra obecné a anorganické chemie FChT

Spolehlivost a diagnostika v dopravní technice '98

Dne 15. prosince 1998 se na Dopravní fakultě Jana Pernera uskutečnil seminář "Spolehlivost a diagnostika v dopravní technice '98". Zorganizovala jej katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě a zúčastnili se jej odborníci z celé České republiky. Kromě domácích zde byli zastoupeni pracovníci z Ústavu teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd Praha, z dopravní i strojínské fakulty ČVUT Praha, z Vojenské akademie Brno, České zemědělské univerzity v Praze, Technické univerzity Liberec a VŠB - Technické univerzity Ostrava.

Seminář zahájil jeho odborný garant a děkan Dopravní fakulty prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. V přehledném referátu ukázal historické souvislosti budování vědní disciplíny Provozní spolehlivost a diagnostika a nastínil její budoucí vývoj. V následujícím příspěvku seznámil doc. Ing. J. Menčík, CSc. z pořádající katedry přítomné s výukou spolehlivosti a diagnostiky na DFJP a prof. Ing. H. Šertler, DrSc. z katedry dopravní infrastruktury s výzkumem v oblasti spolehlivosti dopravních staveb.

Další referáty byly věnovány různým metodám posuzování a zabezpečování spolehlivosti výrobků a predikce životnosti, včetně použití simulační techniky Monte Carlo. Následovaly příspěvky s experimentální tematikou (tenzometrické měření napětí a zjišťování opotřebení kol železničních vozidel), dále referáty zaměřené na teoretické i praktické otázky technické diagnostiky, a to nejen u vozidel, ale například i u pozemních komunikací. Pozornost byla věnována i souvislostem diagnostiky a životního prostředí.

Celkem odeznělo 21 příspěvků a jejich texty byly vydány ve sborníku. Účastníci semináře se shodli v názoru, že bude účelné takováto setkání konat periodicky.

doc. Ing. Jaroslav Menčík, CSc.
Katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky
v dopravě DFJP

Informace o semináři k dopravní obslužnosti regionů

Dopravní obslužnost regionů a její zajištění je nejen politicko-legislativní problém, který se dotýká všeho obyvatelstva, ale i vysoce teoretická ekonomicko-matematická záležitost. Jako příspěvek k diskusi připravila Přepavní laboratoř Dopravní fakulty Jana Pernera společně s Nadací Jana Pernera a SVT ČSAD Praha seminář, který se uskutečnil na Dopravní fakultě Jana Pernera dne 16. 2. 1999. Jeho program byl zaměřen zejména na tyto bloky problémů:

- Legislativa související s dopravní obslužností regionů
- Sběr, zpracování a využití dat potřebných pro analýzu a optimalizaci dopravní obslužnosti
- Matematické metody pro modelování optimalizace dopravní obslužnosti
- Optimalizace oběhu dopravních prostředků.

Seminář řídili doc. Ing. Rudolf Kampf, CSc., vedoucí Přepavní laboratoře DFJP UPa, a RNDr. Jan Kotík, ředitel SVT ČSAD a řešitel projektu výzkumu a vývoje MDS ČR S502/330/601 "Informační podpora dopravy v regionech".

Náměstek ministra dopravy a spojů ČR Ing. Vladimír Sokolík vystoupil k právním a finančním aspektům souvisejícím s osobní dopravou se zvláštním zaměřením na zajištění základní dopravní obslužnosti. Zdůraznil zejména zájem MDS ČR na preferenci veřejné osobní dopravy včetně propojení rozhodujících druhů dopravy. Informoval o zásadách dotační politiky a postupu při stanovení kritérií pro její uplatňování včetně nutnosti harmonizace mezi silniční a železniční dopravou a nezbytnosti následné kontroly využití prostředků. Obsáhlý a odborně fundovaný příspěvek bude rovněž zveřejněn ve sborníku, vydaném při této příležitosti.

Zásadami vytváření kvalitních a věrohodných vstupních dat pro optimalizaci dopravní obslužnosti se zabýval Ing. Zdeněk Strádal, ředitel CZECH Conzult., s.r.o. Praha. RNDr. Jan Plašil, CSc., pracovník CHAPS, s.r.o., seznámil posluchače s návrhem definice dopravní obslužnosti jako účelové funkce. Dále se zaměřil na pojetí matematického popisu vzájemných vztahů dopravní nabídky a poptávky a nutností ujasnění významu základních pojmů tak, aby bylo možné je aplikovat do vytvářeného modelu pro optimalizaci dopravní obslužnosti. Pracovníci a studenti Dopravní fakulty Jana Pernera, zejména doc. Ing. Josef Volek, CSc. a doc. Ing. František Pavlíček, CSc., a dále zvláště doktorandi se ve svých příspěvcích zaměřili na dosavadní výsledky prací v oblasti zpracovávání údajů o dopravních potřebách území a jejich vzájemných vztazích včetně jejich praktického využití. Hojná účast studentů vyšších ročníků i doktorského studia potvrdila zájem o další rozpracovávání této problematiky i formou diplomových a disertačních prací.

Z průběhu a ohlasu semináře, pro jehož náročnou věcnou problematiku bylo jednodenní projednávání příliš krátké, je patrná nezbytnost opakovaně připravit další akce se zaměřením na užší vybrané problémy, například matematickou formulaci dopravní obslužnosti, systém průzkumu dopravní poptávky, optimalizace oběhu dopravních prostředků k zajištění dopravní obslužnosti pro státní správu (zejména okresní úřady, referáty dopravy) i pro ostatní vysoké a střední školy, výzkumné firmy a organizace, zabývající se touto problematikou. Odborná veřejnost jistě přivítá i publikování příspěvků formou vydání sborníku. Přínosem pro vzdělávací i vědeckovýzkumnou činnost na DFJP bude i řešení grantu na tuto problematiku, o který požádala Přepavní laboratoř v rámci interní grantové agentury UPa v letošním roce.

Ing. Milena Foglarová
tajemník Nadace Jana Pernera

K rozvoji pardubického regionu

Fakulta ekonomicko-správní uspořádala 26. ledna 1999 za spolupráce s Magistrátem města Pardubic a Okresním úřadem pracovní seminář na téma "Předpoklady rozvoje pardubického regionu". Sešli se na něm představitelé orgánů státní správy i samosprávy ze všech okresů, které mají vytvořit budoucí Pardubický kraj. Zájemci o probíranou tematiku proto přijeli do příjemného vysokoškolského prostředí nejen z nejbližšího okolí, ale též z Chrudimska, Svitavska a Ústeckoorlicka.

před zahájením pracovního semináře se sešli (zleva) Ing. R. Línek, vedoucí referátu OkÚ, Ing. M. Rabas, přednosta OkÚ, a Ing. J. Stříteský, primátor města Pardubic (foto: Evžen Báchor)

Jednání v zasedací místnosti menzy zahájil primátor města Pardubic Ing. Jiří Stříteský. V úvodním slově oprávněně zdůraznil, že svolaný seminář může přispět ke stanovení priorit pro rozvoj budoucího Pardubického kraje. Jeho ustavením se z hlediska organizačně technického zabezpečení podrobně zabýval Ing. Michal Rabas, přednosta Okresního úřadu. Rovněž další referáty ukazovaly na stěžejní problémy, jež se dotýkají příštího územního členění státu. Zejména analyzovaly jeho širší souvislosti. Například Ing. E. Píšová, ředitelka specializovaného odboru Ministerstva pro místní rozvoj České republiky, ukázala na propojenost členění státu s využitím strukturálních fondů Evropské unie. Financováním rozvojových záměrů v naší republice se dále zabýval Ing. Roman Línek, vedoucí referátu regionálního rozvoje Okresního úřadu Pardubice. Stranou zájmu posluchačů nezůstala ani otázka ekologických přístupů, jak je pro nadcházející období nastínil prof. RNDr. V. Srb, DrSc. Zejména pracovníky státní správy potom zaujalo vystoupení PhDr. Mgr. Ladislava Rýznara, Ph.D. o tom, jaké dopady bude mít vstup republiky do Evropské unie na vzdělávání úředníků veřejné správy.

Obdobně další přednesené příspěvky, třeba doc. Ing. Radima Roudného, CSc., upoutaly svým obsahem pozornost bezmála čtyřiceti účastníků celodenního semináře. Ti navíc ocenili, že ještě před jeho zahájením dostali od organizátorů teze hlavních referátů a v jeho závěru zčásti též příslušnou odbornou literaturu.

PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Katedra veřejné správy FES

Beseda s pracovníky Ministerstva zahraničních věcí ČR

Pod patronací Ústavu jazyků a humanitních studií proběhla v úterý 16. února od 14 hodin v posluchárně v 1. patře rektorátu beseda se zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Ředitel Diplomatické akademie MZV ČR pan Milan Jakobec studentům nastínil způsob, jak se stát pracovníkem Ministerstva zahraničních věcí České republiky, požadavky a průběh výběrového řízení na místa kariérních diplomatů. Ředitel 5. teritoriálního odboru a současně pověřený vrchní ředitel sekce pro státy Asie, Afriky a Ameriky, odborník na otázky Blízkého východu pan dr. Hynek Kmoníček pak sugestivním způsobem svého pověstného charismatu slovně vylíčil studentům, "zač je v diplomatických službách chleba".

Nutno podotknout, že posluchárna praskala ve švech nejen proto, že na povídání s tak zajímavými hosty přijali pozvání i studenti pardubického gymnázia. Myslel-li pan dr. Kmoníček, že některými až děsivě vyhlížejícími zážitky ze svého diplomatického působení zájemce o práci v diplomatických službách spíše odradí, opak byl pravdou. A hlásily-li se na počátku besedy se seriózním zájmem o dotazník pro výběrové řízení na místa kariérních diplomatů pouze tři studentky, na jejím konci byli oba hosté obklopeni studenty, dožadujícími se dalších informací k diplomatické službě či české zahraniční politice.

(vw)

(zleva) pan Milan Jakobec, dr. Hynek Kmoníček (foto: J. Mlýnek)

posluchárna KH 11 praskala ve švech . . . (foto: J. Mlýnek)

Evropský institut pro postgraduální vzdělávání při Technické univerzitě Drážďany

V krátkém příspěvku bych se chtěl podělit o některé studijní a pedagogické zajímavosti, které mám možnost získat jako student na "Integračním studiu evropského vývoje dopravy" na výše uvedeném institutu. Vzhledem k tomu, že studium je náročné nejen obsahově, ale i finančně, chci především poděkovat Nadaci Jana Pernera za finanční podporu, bez které bych se tohoto třísemestrálního kurzu nemohl zúčastnit.

sídlo institutu EXIPOS v Drážďanech (foto: autor příspěvku)

Výuku zabezpečují nejen dle mého názoru nejkvalitnější pedagogové z Technické univerzity Drážďany. V průběhu studia jsme měli zařazeny následující skupiny předmětů:

- právo, podniková ekonomika, makroekonomika, ekonomika turismu, kvantitativní metody;
- dopravní prostředky, dopravní plánování, teoretické plánování v dopravě, železniční a silniční cesty, telematika v dopravě, zabezpečovací technika v dopravě, železniční doprava;
- městská a regionální doprava, nákladní doprava, teorie dopravních systémů, logistika odpadového hospodářství, controlling a logistika, veřejná osobní doprava;
- metodika auditu, integrální systém řízení v dopravním podnikání, řízení jakosti, životní prostředí, ekologie v dopravě, řízení bezpečnosti v dopravě;
- komunikativní dovednosti, prezentace závěrečné práce.

Studium končí posledním týdenním kurzem v dubnu letošního roku, ve kterém zároveň budeme skládat závěrečnou zkoušku spojenou s obhajobou projektové práce. Ukončení studia předchází složení tří průřezových zkoušek z uvedených skupin předmětů. Zkoušky jsou ústní za přítomnosti dvou pedagogů a minimální délka zkoušky je 30 minut.

Studium sestává ze dvou týdenních studijních kurzů v každém semestru. Výuka tedy probíhá od pondělí do soboty, v pondělí je začátek výuky v 11.30, ostatní dny v 8.00 hod. a ukončení je vždy v 18.00 hod. kromě soboty, kdy výuka končí ve 13.00 hodin. Vyučovací hodiny jsou

přesně dodržovány a stejně tak i přestávky. Studijní materiály jsme obdrželi v písemné formě při prvním kurzu a v průběhu studia byly průběžně doplňovány a hmotnostně bych to odhadl tak na 5 kg.

Velká pozornost je věnována komunikativní technice a komunikativním dovednostem, při kterých je kladen důraz na osobní prezentaci, skupinovou prezentaci, vedení diskusních setkání apod. Dokonce naše vystoupení, při kterém jsme seznamovali spolužáky s řešeným problémem v projektové práci, bylo natáčeno na videokazetu a následně promítnuto v televizi. Naším úkolem bylo sami sebe zhodnotit a vytknout si vlastní chyby, a teprve potom se k vystoupení vyjádřil vyučující se svým hodnocením.

S výukou komunikativních dovedností jsem se nesetkal v západní Evropě poprvé. Detailně jsem poznal a prostudoval učební plány při krátkodobých stážích v letech 1991 až 1995 na škole HBO ve Venlo v Nizozemí, která se zabývá výukou logistiky a patří k renomovaným školám. Komunikativní vybavenost a znalost cizích jazyků patřila k důležitým předpokladům jejích absolventů.

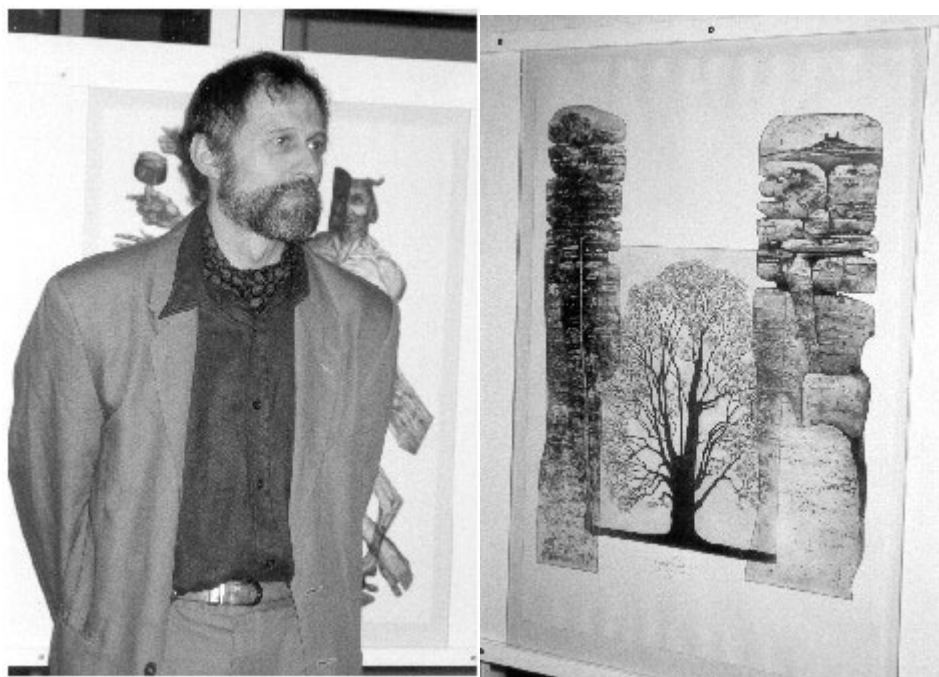
Ing. Václav Cempírek
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

Grafika Jana Kavana v Galerii Univerzity Pardubice

Univerzita Pardubice a její Galerie umístěná ve vestibulu Univerzitní knihovny v Polabinách se prezentovala další výstavou. Tentokrát návštěvníci měli možnost zhlédnout výstavu grafiky JANA KAVANA. Vernisáž se konala v pátek 29. ledna v 17:00 hodin za přítomnosti autora i jeho ženy - sochařky.

Jan Kavan je rodák ze Zlína a shodou náhod v březnu, kdy vystavoval své grafiky na akademické půdě, slavil své padesáté druhé narozeniny. Studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole v Praze (1962 až 1966) u profesora Richarda Pípala a na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (1966-1972) u profesorů Antonína Strnadela, Jiřího Trnky a Zdeňka Sklenáře.

Nyní pracuje jako samostatný umělec převážně v oboru volné grafiky. Příležitostně se věnuje též ilustrační tvorbě plakátů a animovaného filmu. Z grafických technik preferuje lept a akvatintu. Dřívější náměty vyjadřují obavy o současnou přírodu, přecházejí nyní do figurálních kompozic vyjadřujících komplikovanost vztahů nejen mezi člověkem a přírodou, ale i mezi lidmi navzájem. To je rovněž dominující téma představované v Galerii Univerzity Pardubice.

Od roku 1976 má za sebou celou řadu výstav samostatných i kolektivních v Čechách, na Moravě, vystavoval i v zahraničí. Kromě toho se pravidelně zúčastňuje periodických přehlídek jako AVG, Hollar, INTER-KONTAKT-GRAFIK, SSPE Chrudim, Norsk intern. graf. triennale, International print trien Krakow atd. Získal ocenění v soutěži "Nejkrásnější kniha" a cenu exlibris v Belgii. Jeho díla jsou zastoupena ve veřejných i soukromých sbírkách doma i v zahraničí.

"Aby se dalo žít, je třeba doufat v rozum, moudrost člověka, mít naději," napsal kdysi Jan Kavan.

Terče, Zaklínadla, Mýty

Vstoupit do krajiny grafik a obrazů Jana Kavana znamená octnout se tváří v tvář naléhavému, smysly i mysl zostřujícímu apelu k zamyšlení, k přemýšlení o věcech podstatných. Atmosféra Kavanových prací je až provokativně strohá, nic - barevnost, kresba, malířský rukopis - nemá v sobě náznak okázalosti, poukazování na bravuru. (Čímž nechci vůbec říci, že by si v grafice a malbě J. Kavana nepřišel na své pozorný a vizuálně zkušený divák.) Je zřejmé, že technické, výrazové a estetické kvality jsou zde zcela bezpodmínečně podřizovány právě snaze autora provokovat především ke komunikaci významové, nejen estetické. Umění J. Kavana je angažované, angažované v esenciálním, metafyzickém, nikoli žurnalisticko-ideologickém smyslu tohoto slova.

K člověku, který je trvale protagonistou Kavanovy grafiky a malby (a to i tam, kde jsou před námi v tom či onom díle jiné bytosti nebo krajiny), je tento autor velmi ostražitý: jako meditativně založený moralista ostře vnímá a zejména v některých cyklech reflektuje lidskou povrchnost, sobecké prospěchářství, absenci pokory, pýchu. Tedy to, čím se člověk prohřešuje vůči světu, jehož je součástí, zejména vůči přírodě, J. Kavanem láskyplně a poučeně vnímané a prožívané, to, čím si koneckonců krátkozrace chystá problémy ohrožující jeho vlastní existenci.

Takto motivovaná kritická ostražitost k lidským nedostatkům a vinám je - zejména v posledním čase - v tvorbě J. Kavana vyvažována reflexí lidské křehkosti, zranitelnosti, smrtelnosti. Kritičnost se prostupuje se soucitem - tak, jak to ostatně u muže a umělce zralého věku asi má být .

Rozhodně zde nejde o žádnou opožděnou procitlou sentimentalitu, naopak: v Kavanových pracích zřetelně přibýlo dramatického patosu, magické nedořečenosti, významové i výrazové robustnosti, umocněné a ozvláštněné ještě užitím techniky "variabilního hlubotisku".

Napsal-li jsem v souvislosti s atmosférou Kavanových prací slovo "strohá", měl jsem k němu přidat slovo "mnohdy". Činím to teď, neboť v díle J. Kavana má samozřejmě místo i lyrické okouzlení, humor, ironie. Ale myslím, že hlavní rysy, resp. základní orientace jeho tvorby je dnes vymezena spíš tak, jak jsem se ji pokusil vyjádřit.

v programu k výstavě napsal
Bohuslav Holý

Zdeněk Halánek

AMERIKA

fotografie z toulek americkými velkoměsty a jejich předměstími

7. 4. - 15. 5. 1999

Zdeněk Halánek vstoupil do světa fotografie na přelomu 60. a 70. let. Už tehdy upoutal veřejnost i kritiku kultivovaným projevem své krajinářské fotografie. Netvořil prostý záznam, nýbrž vyhledával zásahy člověka do přírody, ať už pozitivní, či negativní. Meliorační technika, roury, také náladové mlhy a další prvky byly zdrojem estetické, řekněme výtvarné polohy. Za tyto fotografie obdržel řadu cen, prezentoval je na výstavách kolektivních i monografických doma i ve světě, zastoupeny jsou v muzejních sbírkách. Svému domovskému městu Karlovým Varům věnoval několik tištěných publikací.

Výstava "AMERIKA" představuje prudký obrat v Halámkově tvorbě - především tématický, ale i pojetím. Autor dlouho toužil poznat Spojené státy americké, a když to bylo možné, nejezdil jako organizovaný turista, nýbrž jako vandrovník - v nepohodlných autobusech i po rozhrkaných cestách od města k městu. Při obou svých zájezdech v posledních letech, kdy v USA pobyl vždy několik týdnů, se toulal po ulicích New Yorku, Bostonu, San Franciska, Denveru, New Orleansu a fotografoval i na cestách mimo velké aglomerace.

Bez sebemenšího kalkulu vytvořil sérii pohledů na lidi v ulicích - dva tři muži, skupina, ženy s dětmi, veselé i zachmuřené tváře, věcně diskutující představitelé středních vrstev i rozesmáté děti. Výrazným významovým prvkem je jazzová hudba - tančící děti nebo černoši vyvolávají na fotografiích přímo sluchový dojem. Není zde žebráků a podobných sociálně tragických momentů - z více než stovky fotografií pár bezdomovců a trochu pouličního smetí.

Zdeněk Halánek a jeho fotografie
- vernisáž 6. dubna 1999 - Univerzitní knihovna
(foto: V. Wágnerová)

vernisáž obohatil hudební program - americké evergreeny
v podání členů LH kvarteta p. Hruši a p. Reinberka
(foto: V. Wágnerová)

Nevyhledával senzace, sociální atrakce, ale zaujaly ho typy židovské, asijské i černošské, každodenní scény v jejich pobývání na ulicích. V pozadí mrakodrapy, občas proluky a osaměle stojící bizarní stavby, ale to je maximum, co se záměrné všednosti vymyká.

Přesto jako celek tento soubor dává obraz naprosto přesný a informativní - vše působí normálně, většinou pohodově. Je to vidění člověka, který se příliš nestará o ekonomické nebo sociální pozadí. A právě tato přímočará prostota vidění dokumentaristy je podstatou souboru a oceněňhodnou vlastností, která nemá nic společného s chtěným efektem.

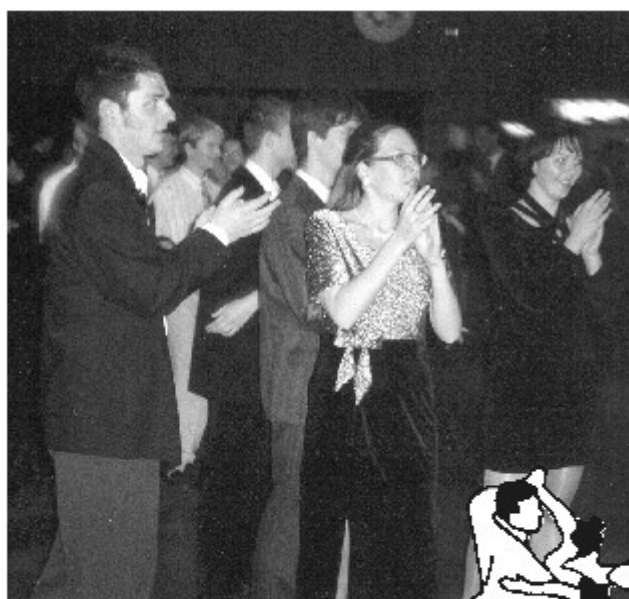
Zbyněk Illek,
ředitel galerie G4 v Chebu

Všichni příznivci univerzity
a dobré zábavy
byli pozváni na

Ples

Univerzity Pardubice

který pořádal studenti
 a Studentská rada UPa
 v pátek 12. března 1999
 I - Klub na Olšinkách v Pardubicích
 začátek ve 20 hodin.
 Odměnou pro přítomné
 (převážně studenty a zaměstnance)
 byly drobné dárky pro držitele
 vylosovaných vstupenek.

Majáles 1999

studenti pozor! změna! letos Majáles v novém šatě s novou tradicí!

Co je stejné?
den konání - 1. máj

Co je jinak?

začíná se již v 10 hodin dopoledne průvodem městem Pardubice

bude vyhlášen Král Majálesu

hudební rocko-program nejen odpoledne až do večera v areálu kolejí,

ale kultura již dopoledne na Pernštýnském náměstí

možná nepřijde kouzelník, ale dojde i na ohňostroj

a bez májky to přece nejde..

Životní jubilea

V měsíci dubnu 1999 slaví:

Padesátiny:

Látová Karla

Katedra tělovýchovy a sportu

Žďárský Jaroslav

Katedra dopravních prostředků DFJP

Pětapadesátiny:

prof. Ing. Jandera Pavel, DrSc.

Katedra analytické chemie FChT

Šotková Daniela

Děkanát Fakulty ekonomicko-správní

Šedesátiny:

Komárková Milada

Areál Stavařov

Kubištová Zdenka

Správa budov

Pětašedesátiny:

Šurkala Ján

Správa budov

Osmdesátiny:

prof. Ing. Trnka Jaroslav

Katedra dopravních prostředků DFJP

V měsíci květnu 1999 slaví:

Padesátiny:

Píšová Drahuška
Správa budov

Šedesátiny:

Kocourková Barbora
Katedra obecné a anorganické chemie FChT

Pětašedesátiny:

Kvisová Eliška
Areál Stavařov

Kňava Jan
Areál Stavařov

Všem bychom rádi popřáli do dalších let hodně zdraví, sil a čerstvé energie, jakož i optimismus k dosažení úspěchů pracovních a spokojenosti v osobním životě.

Sportování v zimě

Oproti loňskému roku, kdy sněhová nadílka byla velmi slabá, mohla se letos srdce všech příznivců zimních sportů opravdu zaradovat. Ať se již jednalo o skutečné závodní lyžaře či "pouze" rekreační milovníky hor, na tuto sezonu budou všichni jistě dlouho vzpomínat.

Dobré jméno naší univerzity pomáhá tvořit studentka Fakulty ekonomicko-správní Eva Erlebachová, která na 19. zimní světové univerziádě konané na Slovensku vybojovala svou všestranností celkově 5. místo mezi sjezdaři. Přispěla k bodovému hodnocení národů a dobrému umístění České republiky v alpských disciplínách.

Tradičně v zimních měsících organizují pracovníci Katedry tělovýchovy a sportu UPa výcvikové lyžařské kurzy. Na tato nepovinná soustředění se mohou hlásit všichni studenti univerzity podle svého zájmu a vybírají si objekt a termín akce na základě předem připravené nabídky KTS UPa.

Vzhledem k tomu, že v současné době si náklady spojené s účastí na výcviku hradí studenti sami, jsou upřednostňovány horské chaty s levnější taxou za ubytování a možností individuálního vaření. Věříme však, že vzniklý handicap určitého nepohodlí byl plně vykompenzován ideální polohou objektu v krajině a perfektními sněhovými podmínkami. Vždyť většinou stačilo pouze vyjít ven před chatu, nasát čerstvý horský vzduch, zachumlat se trochu více do teplé šály, nasadit lyže a spustit se ze svahu dolů.

Denní program kurzu byl pochopitelně vždy přizpůsobován počasí a schopnostem účastníků, studenti se zdokonalovali jak ve sjezdovém, tak v běžeckém lyžování. Někteří měli poprvé v životě možnost poznat zimní krásu Krkonoš. Lednový kurz proběhl na školní chatě "Dědek", únorové pak na chatě TJ Jiskra Semily v Harrachově a na chatě SKI Pardubice v Javořím dolu.

Na všech soustředěních vládla dobrá pohoda, jako by starosti všedních dnů zůstaly někde hluboko v údolí. Neváhejte tedy a vydejte se poznávat krásy přírody, vždy má pro nás přichystaná nová dobrodružství a řadu různých překvapení.

Mgr. Lucie Förstlová
Katedra tělovýchovy a sportu Univerzity Pardubice

Kalendář sportovních akcí na letní semestr 1999

- Leden - Standarta rektora UPa - kopaná v hale
- zimní kurzy - lyžování - "Dědek"
- USK - oblastní soutěž - volejbal - ženy
- okresní přebor - basketbal - muži - stolní tenis - muži
- Únor - zimní kurzy - lyžování - Harrachov, Javoří důl
- USK - oblastní soutěž - volejbal - ženy
- okresní přebor - basketbal - muži - stolní tenis - muži
- oblastní soutěž - lyžování
- Březen - AM - aerobik
- Standarta rektora UPa - kopaná v hale - play off
- aerobik - náborová akce
- USK - oblastní soutěž - volejbal - ženy
- okresní přebor - basketbal - muži - stolní tenis - muži
- 8. ročník Memoriálu Ing. Skřivánka - basketbal
- "Turnaj svobody" - veteráni - volejbal
- vodáci - zahájení sezony
- Duben - AM - judo, karate, plavání
- přebor VŠ - kopaná, orientační běh, volejbal
- Standarta rektora UPa - florbal, malá kopaná, volejbal
- aerobik - soutěžní maraton
- USK - oblastní přebor II. třídy - tenis
- okresní přebor - basketbal
- vodáci - sjezd Úpy (Babiččino údolí), Litický oblouk - Orlice
- Květen - AM - basketbal - muži, kopaná, orientační běh, stolní tenis, volejbal
- Standarta rektora UPa - basketbal, malá kopaná, plavání, tenis - turnaj čtyřher
- aerobik - speciální cvičení

- USK - oblastní přebor II. třídy - tenis
- okresní přebor - volejbal - muži A + B
- vodáci - Sázava (Stvořidla), Orlice (Potštejn - Čestice)

- Červen - AM - tenis
- Standarta rektora UPa - malá kopaná - finále
  - aerobik - rozlučková show
  - USK - oblastní přebor II. třídy - tenis
  - okresní přebor- volejbal - muži A + B
  - vodáci - Loučná
  - cyklo-turistický kurz - "Dědek"

AM = akademické mistrovství USK= Univerzitní sportovní klub

Mgr. Lucie Förstlová
Katedra tělovýchovy a sportu Univerzity Pardubice

4. valná hromada Univerzitního sportovního klubu Univerzity Pardubice

Ve středu 10. března 1999 se konala čtvrtá valná hromada Univerzitního sportovního klubu Univerzity Pardubice. Jednání byl rovněž přítomen rektor naší univerzity prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. a předseda Výkonného výboru Okresního tělovýchovného sdružení Pardubice pan Zdeněk Čihák.

Jedním ze základních materiálů na programu jednání byla Zpráva o činnosti Univerzitního sportovního klubu Univerzity Pardubice, kterou přednesl předseda výkonného výboru USK doc. Ing. Petr Mikulášek, CSc.

Vážený pane rektore, vážení hosté, dámy a pánové,

Univerzitní sportovní klub je významným reprezentantem vysokoškolského sportu v pardubickém regionu. Podle současně prováděné evidence členské základny má klub 494 členů, z toho 303 studentů a 191 nestudentů. Deset oddílů naplňuje své základní poslání, tj. spojení vysokoškolského studia s tělovýchovou a sportem. V těchto oddílech nacházejí vedle sebe vyžití jak studenti, kteří sport využívají jen pro udržení tělesné kondice, pro kompenzaci duševního zatížení, tak i vysokoškoláci, kteří přicházejí jako již talentovaní sportovci. Těm je umožněno uplatnění v závodních oddílech USK, které soutěží na různých úrovních.

Velkým kladem pro činnost USK je úzké spojení s Katedrou tělovýchovy a sportu UPa, neméně důležitá je i podpora vedením univerzity. Dobrou práci oddílů usnadňuje i materiální vybavení zabezpečované KTS a podpora školy v nájmech tělovýchovných prostor. Na druhou stranu nelze opomenout tu skutečnost, že se USK podílí na úhradě nákladů spojených např. s pronájmy ledové plochy a plaveckého bazénu pro výběrovou formu výuky zabezpečovanou katedrou. Tato vzájemná podpora je zakotvena v "Dohodě o zajištění zájmové sportovní činnosti" mezi Univerzitou Pardubice a USK, kterou se podařilo v minulém roce obnovit. Předmětem této dohody je především vymezení vzájemných vztahů ve výše uvedených činnostech jak studentů, tak i zaměstnanců univerzity, včetně členů Univerzitního sportovního klubu.

A nyní pohled na činnost a největší úspěchy sportovců již výše zmíněných 10 oddílů našeho sportovního klubu v uplynulém období.

Pravidelná činnost našeho největšího oddílu "Sport pro všechny", který čítá 171 členů, probíhá po čtyřech různých liniích:

- rekreační cvičení (zejména volejbal a cvičení rodičů s dětmi) pod vedením doc. Handlíře,
- rytmické cvičení při hudbě pod vedením Ing. Adámkové,
- cvičení aerobiku pro zaměstnance univerzity pod vedením paní I. Veselé,
- různé formy pohybové rekreace (aerobik, stepaerobik, bodystyling), které vedou cvičitelky z řad studentek (s licencií instruktorky aerobiku) v průběhu semestru.

Každý měsíc probíhají náborové akce, na kterých se mohou s aerobikem seznámit další zájemci, kteří mají snahu vyzkoušet různé nové atraktivní formy cvičení.

Za velmi pozitivní skutečnost považujeme spolupráci s Okresním výborem Asociace sportu pro všechny a spoluúčast na organizování komerčního cvičení aerobiku pro veřejnost v našich prostorách. Za nejúspěšnější lze považovat cvičení pod vedením Mistryně světa '97 ve sportovním aerobiku O. Šípkové a vystoupení stříbrných medailistů z MS '98 pánů Valoucha, Strakoše a Holzera v dubnu, resp. prosinci minulého roku.

Zcela samostatnou akcí byla prezentace Fit Dance skupiny doc. Evy Blahušové v říjnu minulého roku, jejíž aktéři předvedli pardubické veřejnosti některé netradiční formy aerobiku. Všechny zmíněné akce se setkaly s příznivou odezvou, a proto plánujeme v této tradici pokračovat.

Dalším oddílem, který je sportovní veřejnosti dobře znám, je oddíl basketbalu. Oddíl je rozdělen na rekreační a závodní hráče. Družstvo USK "A", tvořené studenty a mladšími absolventy, a družstvo USK "B", složené z bývalých hráčů vyšších soutěží a starších absolventů, se pravidelně účastní okresního přeboru. Družstvo "B" v minulé sezóně v této soutěži opět zvítězilo. Z další činnosti nelze opomenout pořádání tradičního turnaje "Memoriál Zdeňka Skřivánka", který se bude konat v tomto roce již poosmé. Tento turnaj byl od letošního roku zařazen mezi tradiční, významné sportovní akce města Pardubic.

Většina členské základny oddílu lyžování jsou sjezdaři. Oddíl se spíše zaměřuje na rekreačně-sportovní lyžování, i když několik členů se pravidelně zúčastňuje závodů, které pořádá Krkonošský svaz lyžařů. Tréninková činnost v zimním období spočívá především v takzvané "suché přípravě" v tělocvičně, doplněná jednodenními víkendovými zájezdy na hory. Lyžaři "studenti" se také účastní týdenních lyžařských kurzů pořádaných katedrou. Ze závodních výsledků je nutno vyzdvihnout 5. místo studentky Erlebachové na Světové univerziádě na Slovensku v letošním roce.

Velmi početný 104 členný oddíl tenisu soustřeďuje ve svých řadách jak rekreační, tak i devět závodních hráčů, kteří se účastní krajské soutěže smíšených družstev II. třídy. V činnosti oddílu převažuje rekreační hraní jak na 3 kurtech v areálu loděnice, tak i během zimního období o víkendech v halách. Oddíl pravidelně pořádá náborové turnaje čtyřher pro studenty univerzity, významná je i činnost členů tohoto oddílu při svépomocné údržbě areálu tenisových kurtů na loděnici.

Oddíl stolního tenisu disponuje na druhé straně velmi nízkou členskou základnou. Členy jsou závodní hráči, učitelé univerzity, jichž je 5, a vedoucí, sekretář a manažer v jedné osobě. Oddíl přes vcelku příznivé tréninkové a bezproblémové finanční zabezpečení hraje okresní přebor II. třídy. Přestože mezi studenty je o tento nenáročný sport zájem, stolní tenis patří mezi fakultativní disciplíny, které katedra studentům ve svém programu nabízí, členská základna se nerozšiřuje.

Hlavní náplní činnosti oddílu vodních sportů jsou pravidelné vyjížděky po Labi a Chrudimce. Vyvrcholením bývají víkendové sjezdy řek. V loňském roce proběhlo šest podzimních akcí, které, jako již tradičně, zakončila akce zvaná "Mikulášské Labe". V zimním období navštěvují členové oddílu především posilovnu a trénují v tělocvičně. Další neméně důležitou činností jsou brigádnické práce při opravách lodí a úpravě okolí loděnice.

Činnost turistického oddílu je zaměřena jak na letní, tak i zimní turistiku a cykloturistiku. Mezi akce, kterých se v uplynulém období členové tohoto oddílu zúčastnili, lze zařadit například třídní přechod Západních Tater, pobyt na školní chatě spojený s výstupem na Sněžku a pochodem do Špindlerova Mlýna a v neposlední řadě předvánoční přechod Javorníků na běžkách z Horní Lidče až do Vysoké nad Kysucou, který byl při extrémně nízkých teplotách fyzicky velmi náročnou akcí. V dalším období plánuje tento oddíl uskutečnit např. přechod hlavního hřebene Malé Fatry, zdolání vrcholu Grossglockneru v Alpách či absolvování Dunajské cyklostezky. Zde je namístě připomenout, že člen tohoto oddílu - Michal Holčapek - byl úspěšným aktérem akce "Přechod Grónska", čímž výrazně přispěl ke zviditelnění našeho univerzitního klubu.

Volejbal patří mezi tradiční vysokoškolské sporty a jeho oblíbenost je velká i mezi studenty naší univerzity. Řada z nich navštěvuje výběrové hodiny volejbalu a ti nejlepší jsou členy USK a reprezentují školu na turnajích a soutěžích. Činnost oddílu volejbalu lze rozdělit do několika úrovní. Pravidelná činnost oddílu souvisí především s účastí dvou mužských družstev v okresním přeboru I. třídy a účast družstva žen v oblastním přeboru. Družstvo mužů USK "A", složené z bývalých hráčů vyšších soutěží a starších absolventů, v minulé sezóně v soutěži okresního přeboru opět zvítězilo. Z další činnosti tohoto družstva nelze opomenout pořádání tradičního turnaje veteránů, který se bude konat v tomto roce již po šesté.

Družstvo žen, které v současné době hraje z hlediska ostatních závodních družstev USK nejvyšší soutěž, je v její polovině na 5. místě, což považujeme s ohledem na poměrně úzký kádr hráček, za velmi dobré postavení v tabulce této soutěže. V této souvislosti bych rád uvedl, že na základě podmínky dané volejbalovým svazem pro družstva vyšších soutěží, t.j. podmínky přípravy mládeže, vstoupil počátkem tohoto roku do řad členů USK mládežnický oddíl děvčat ZŠ Komenského, který se účastní tzv. Ligy škol.

Zájem o volejbal a popularitu tohoto sportu na univerzitě však nejvíce zvyšují a podporují soutěžní klání připravená pro ty, kteří s touto míčovou hrou třeba teprve začínají nebo hrají pouze pro radost. Ročníkové přebory a turnaj smíšených dvojic, kterého se vloni zúčastnilo celkem 34 dvojic, jsou neodmyslitelnou součástí činnosti volejbalového oddílu.

Oblastních přeborů VŠ se pravidelně zúčastňují družstva mužů i žen. V loňském roce dosáhlo družstvo mužů velmi cenného úspěchu, když zvítězilo na Oblastních přeborech VŠ Čechy v Hradci Králové a postoupilo na Akademické mistrovství ČR. Za další úspěchy volejbalového oddílu lze pokládat 3. místo šestice našich hráčů na turnaji smíšených družstev (4+2) v

Olomouci a vítězství družstva "A" mužů na silně obsazeném turnaji veteránů ve Slatiňanech v prosinci minulého roku.

Oddíl nohejbalu patří mezi naše nejmladší oddíly. Do našich řad byl přijat na listopadové výborové schůzi. Členové oddílu se po řadu let starají o sportovní prostory v sousedství našich sportovních hal. V patnáctičlenné členské základně jsou převážně závodní hráči, včetně několika našich studentů, kteří ve dvou družstvech soutěží v okresním přeboru a jsou pravidelnými pořadateli významných celonárodních akcí - veřejných turnajů, jichž se účastní špičkoví nohejbalisté z celé republiky.

Na jaře loňského roku byl pod hlavičkou USK Pardubice založen triatlonový oddíl, který má v současné době 15 členů. První triatlonový závod byl pořádán již v srpnu roku 1997. V loňském roce navázaly na tento závod především 2. ročník Univerzitního přeboru v olympijském triatlonu a závody v duatlonu a horských kol, kterých se zúčastnilo 30 závodníků. Úroveň závodů byla velmi dobrá, protože se některých akcí zúčastnili i závodníci jezdící Český pohár. Snahou oddílu by však mělo být i získání většího množství zájemců o tento sport z řad studentů, protože zatím se na činnosti oddílu podílejí téměř výhradně studenti doktorandského studia, příp. studenti pátého ročníku.

Na druhé straně, oddíl softballu ukončil po vzájemné dohodě v tomto volebním období činnost v našem klubu. Po řadu let patřil mezi oddíly, které úspěšně soutěžily v oblastních soutěžích mužských, ženských a mládežnických složek. V místech, kde nyní stojí knihovna, bylo pečlivě udržované travnaté hřiště, na kterém probíhaly významné soutěže a byl každý den čilý sportovní ruch. Ztrátou uvedené plochy se činnost oddílu značně omezila. Vybudované nové hřiště před ZŠ Jos. Resslera na Dukle stálo mnoho pracovního úsilí a nemalé finanční prostředky. Odlehlostí hřiště od centra naší univerzity se přece jenom vytratila dřívější aktivita a iniciativa členů, tréninková morálka se snížila, oddíl se nerozšířil o tolik potřebnou mladou krev, v posledním období hrál jen mistrovská utkání, a tak jeho činnost skončila na bodu mrazu.

Dámy a pánové,

tolik alespoň ve zkratce o činnosti našich oddílů. Rád bych vás ještě chtěl nyní seznámit se dvěma významnými sportovními akcemi, které byly pořádány v těsné spolupráci s katedrou tělovýchovy a sportu. Jedná se o "Běh Terryho Foxe" a "Standartu rektora Univerzity Pardubice".

V Pardubicích byla licence k pořádání Běhu Terryho Foxe udělena naší univerzitě, která se tak stala prostřednictvím Univerzitního sportovního klubu a katedry tělovýchovy a sportu hlavním organizátorem této významné sportovně-společenské humanitární akce. Našimi spoluorganizátory byly Klub onkologicky nemocných, Červený kříž a Klub vodních turistů. Finančně akci podporovala Česká kooperativa, Pivovar Pardubice a firma PePa.

Běh Terryho Foxe se konal v rámci Městského festivalu v Pardubicích v sobotu 3. října 1998. Běh byl otevřený pro každého, nebyl soutěžní a trať o délce 2,5 km bylo možno zvládnout jakýmkoliv způsobem - během, chůzí, jízdou na kole, kolečkových bruslích apod. Důležitá byla především aktivní účast každého jednotlivce a jeho přesvědčení, že je schopen pro své zdraví, ale i pro zdraví někoho úplně jiného, něco udělat. Bylo registrováno 728 účastníků, kteří přispěli celkovou částkou 22 tisíc Kč, jenž je určena na výzkum rakoviny. Všem

účastníkům a organizátorům patří ještě jednou naše poděkování, neboť se jednalo o větší částku, než je obvyklý průměr u těchto běhů v celé ČR.

V akademickém roce 1997/98 Univerzitní sportovní klub ve spolupráci s katedrou tělovýchovy a sportu organizoval také tradiční soutěže o Standartu rektora Univerzity Pardubice. Protože byly podmínky soutěže nově koncipovány a změnila se i vlastní standarta rektora, která je nyní v podobě putovního stříbrného poháru, historickým čtyřicátým ročníkem soutěže vstoupily boje o standartu rektora do novodobého prvního ročníku, kdy o cennou trofej soupeřily mezi sebou fakulty univerzity.

Během celého roku probíhala pod vedením odborných asistentů katedry tělovýchovy a sportu sportovní klání v individuálních i kolektivních sportech. Studenti si mohli změřit své síly v kolektivních míčových hrách (basketbal, volejbal, fotbal v hale, malá kopaná, nohejbal) či v tenisu, stolním tenisu, badmintonu, plavání, triatlonu, duatlonu, vodáckém závodě, přespolním běhu a benchpressu. V celkovém hodnocení výsledků jednotlivých soutěží zvítězila Fakulta chemicko-technologická s těsným náskokem před Dopravní fakultou Jana Pernera a Fakultou ekonomicko-správní. Slavnostní předání standarty z rukou rektora proběhlo 17. listopadu u příležitosti Dne boje studentů za svobodu a demokracii do rukou děkana a zástupců akademického senátu z řad studentů vítězné fakulty. Ještě jednou blahopřejeme a věříme, že v novém ročníku zasáhne do bojů o vítězství ještě více studentů a zaměstnanců univerzity než dříve.

Na závěr mého vystoupení mi dovolu,te, abych jménem výboru Univerzitního sportovního klubu poděkoval všem úspěšným reprezentantům našeho klubu za jejich sportovní výsledky a osobně i všem vedoucím jednotlivých družstev a členům výboru za jejich obětavou práci v uplynulém období. Současně bych rád pozval všechny studenty a zaměstnance univerzity na naše sportoviště, protože i v nadcházejícím období Univerzitní sportovní klub a katedra tělovýchovy a sportu připravují celou řadu tradičních a oblíbených činností, ale současně i hodně nových možností a způsobů, jak účelně a cíleně využít volný čas prostřednictvím sportovních a tělovýchovných aktivit.

V dalším bodu jednání byli představeni a za aktivní práci v oddílech byli výborem USK ocenění (děkovný dopis a věcný dar v hodnotě 800,- Kč) následující studenti naší univerzity:

Za oddíl "Sport pro všechny":	Kovářová Alena (3. ročník FES)
	Kubánková Petra (5. ročník FChT)
	Škodová Michaela (3. ročník FES)
	Stránská Gabriela (3. ročník ÚJHS)
	Bružeňák Jan (2. ročník ÚJHS)

Za oddíl volejbalu: Ing. Bína Radim (doktorand FChT)

Za oddíl tenisu: Kadrnka Bohuslav (3. ročník FChT)

Za oddíl stolního tenisu: Ing. Kvapil Jiří (doktorand FChT)

Za oddíl basketbalu: Horký David (4. ročník DFJP)

Po diskusi, v níž vystoupili jak delegáti valné hromady, tak i čestní hosté jednání, byla provedena volba nového výkonného výboru USK, který bude v nadcházejícím období pracovat v tomto složení:

Předseda: doc. Ing. Petr Mikulášek, CSc. Místopředseda: Ing. Miroslav Večeřa, CSc. Tajemník: PhDr. Josef Kořínek Hospodář: Karla Látová

Členové: Mgr. Jaroslav Friedrich
doc. Ing. Karel Handlář, CSc.
Viktor Kellner
Mgr. Marcella Marboe - Hrabincová PaedDr. Jan
Vašíček

Předseda revizní komise: Ing. Gabriela Adámková, CSc.

POZOR!!! PRO ZAMĚSTNANCE CVIČENÍ PŘES POLEDNE

*Choete být do léta v dobré kondici, v dobré pohodě,
zkrátka fit?*

Choete být krásné do plavek?

*Příležitost pro vás, vážené paní profesorky,
docentky, kandidátky věd, doktorky,
magistry, inženýrky - zkrátka kolegyně,
paní sekretářky a všechny ostatní dámy,
které jste zaměstnankyněmi UPa.*

*Jistě i vy zastáváte názor, že nikdy
nejsme tak staré, abychom musely být
očíklivé a mrzuté. Jenže mnohdy, abychom
se mohly radovat z vlastního života, zdraví
a krásy, musíme tu něco ubrat - tu něco přidat.*

*Uberte například bohatý oběd
(stačí přece džus nebo banán), přidejte*

CVIČENÍ PŘES POLEDNE

Vážené kolegyně, KTS UPa pro vás připravila atraktivní cvičení na gymnastických míčích, které jsou vhodné pro každý věk a každou váhovou kategorii. Posílí oběhový systém i pohybovou soustavu, cvičení ubere na váze, upraví tělesné proporce, protáhne ztuhlé tělo, přispěje k relaxaci, namasíruje, zrehabilituje, dodá dobrou náladu i elán.

Cvičíme v pondělí, středu a čtvrtek vždy mezi 11:30 a 13:00 hod.

(Začátek a konec cvičení lze po dohodě upravit).

Cvičí Mgr. M. Marboe-HRABINCOVÁ.

Přijďte, vyzkoušejte a uvidíte.

O poťouchlících

Jsou mezi námi, na první pohled nenápadní, slušní lidé, ctihodní občané. Odpovídají na pozdrav, u oběda nesrkají a nemlaskají, neplivou na zem, řádně platí daně, většinou nepředbíhají ve frontě a nejezdí načerno v dopravních prostředcích. Ale přesto mají něco společného s tím, čím se zabývá psychologie osobnosti. Jsou poťouchlí, neboť jsou to poťouchlíci. Neschopni sami činů velkých, nemajíce odvahy k odpovědnosti alespoň průměrné, trýznění pochybnostmi o sobě samých, kritizují i malé neúspěchy a prohřešky těch, kteří příslušné schopnosti nebo alespoň odvalu mají. To tetelivé blaho, které se jim rozlévá

po jejich poťouchlické duši, ten šťastný úsměv, který se jim rozprostře po jejich poťouchlicky pokrivené tváři, mohou-li vám sdělit své nejnovější postřehy o tamtom a o onom. Vždyť oni by dělali tamto a ono úplně jinak, jen kdyby mohli, ale oni nemohou, protože tamto a ono, a proto to je tak, jak to je, i když je to třeba úplně jinak, ale to je úplně jedno. To proto, že podle poťouchlíků je pravda jen věcí názoru a informace a fakta jsou něco, na což netřeba brát zřetel. Poťouchlická infekce se tak stále šíří a otravuje život, alespoň mně určitě. Ale já se nedám. Poťouchlíci všech zemí, zhyňte!

Oldřich Pytela

50 LET VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V PARDUBICÍCH

Univerzita Pardubice slaví 31. března 1999 své páté narozeniny. Toto letošní malé kulaté jubileum jakoby symbolicky uvozuje "narozeniny" ještě významnější a zásadní pro rozvoj vzdělanosti v pardubickém regionu. V roce 2000 si budeme připomínat 50 let od založení Vysoké školy chemické v Pardubicích v roce 1950.

Rozvoj vysokého školství v Pardubicích po druhé světové válce odpovídal potřebám regionu, ve kterém chemický průmysl měl sice již svou tradici, ale významným zejména pro počátky vysokého školství na Pardubicku se stal okamžik, kdy Spolek pro chemickou a hutní výrobu začal budovat chemické továrny v Rybitví u Pardubic. Vedle vlastních výrobních provozů byla zřízena závodní laboratoř a centrální výzkumný ústav, v němž během války našly přechodné útočiště a práci desítky techniků a špičkových specialistů. Uzavřením vysokých škol v r. 1939 sem přišli i vysokoškolští učitelé. Tito kvalifikovaní odborníci se však po ukončení války navrátili ke své pedagogické a vědeckovýzkumné práci na československých vysokých školách. To spolu s přerušením výchovy vysokoškolských absolventů znamenalo pro chemický průmysl tíživý nedostatek kvalifikovaných odborníků. Již na podzim roku 1945 vystoupily iniciativně právě chemické továrny s návrhem na vybudování Vysoké školy chemické přímo v Pardubicích. Dne 27. června 1950 rozhodnutím československé vlády byla zřízena "Vysoká škola chemická v Pardubicích", v roce 1953 přejmenovaná na Vysokou školu chemicko-technologickou, v jejímž čele stál první rektor.

Dalším významným mezníkem v historii školy se stal rok 1991, kdy byl přijat nový statut, v němž byla poprvé zakotvena existence dvou fakult: Fakulty chemicko-technologické a nově zřízené Fakulty územní správy. Součástí vysoké školy se stal také Ústav cizích jazyků nyní Ústav jazyků a humanitních studií, který byl zřízen na základě projektu ministerstva školství v roce 1992 s cílem zabezpečit v krátké době dostatek kvalifikovaných učitelů cizích jazyků pro základní školy. Prudký vývoj událostí ve společnosti a vznik samostatné České republiky v roce 1993 se staly základním podnětem pro vznik dopravní fakulty, nesoucí jméno významného železničního odborníka a stavitele dráhy Praha-Olomouc Jana Pernera. Tak dovršila Vysoká škola chemicko-technologická svou přeměnu z jednooborové školy na instituci poskytující vysokoškolské vzdělání univerzitního typu, odrážející požadavky a charakter regionu. Transformace školy byla po formální stránce uzavřena rozhodnutím Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 16. února 1994 o změně názvu na

Univerzitu Pardubice. Od 31. března 1994, kdy nový název vešel v platnost, se otevřela nová kapitola v historii vysokého školství v Pardubicích.

Rok 2000 bude významným nejen svou osobitou kulatostí, ale pro Univerzitu Pardubice právě připomínáním padesátileté historie existence vysokého školství v Pardubicích.

Z pověření vedení univerzity pracuje již v současné době organizační pracovní komise zabývající se přípravou akcí, které budou v roce 2000 připomínat vznik, osudy, historii i současnost vysokého školství v Pardubicích, reprezentovaných alma mater Univerzitou Pardubice. Naši čtenáři se budou s nimi moci hojně setkávat i na stránkách našeho univerzitního zpravodaje v tom příštím, kulatém roce.

Již letos chce však redakce Zpravodaje Univerzity Pardubice přispět svou "troškou do mlýna" a připomínat si spolu se čtenáři dobu více či méně vzdálenou, ohlédnout se zpět. A tak k vám dnes přichází první kapitola seriálu spjatého s vysokou školou, vzdělávacími a vědeckými peripetie, zajímavostmi z historie i současnosti, s osudy lidskými i věcí movitých.

A kde jinde začít než u kořínků chemických oborů na Pardubicku, které sahají až k zahájení výstavby chemického závodu v Rybitví Spolkem pro chemickou a hutní výrobu - Praha před šedesáti lety.

Ing. Valerie Wágnerová
šéfredaktorka

60 let chemického závodu v Rybitví

1. část ze dvou)

Letos na podzim vzpomeneme zahájení velkorysé výstavby moderního chemického závodu v Rybitví před šedesáti lety. Investorem výstavby byl Spolek pro chemickou a hutní výrobu - Praha. Proto také až do roku 1950 nesl nový závod jméno Spolek. Při reorganizaci chemického průmyslu byl rybitevský závod osamostatněn a přejmenován na Východočeské chemické závody (VChZ). Od roku 1958 byly Východočeské chemické závody začleněny do koncernu Synthesia.

Proč bylo přikročeno k stavbě nového závodu Spolku? Na podzim roku 1938 ztratil náš stát pohraničí a s ním i největší chemický závod Spolek pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem. Ředitelství Spolku, které sídlilo v Praze, se proto rozhodlo za ztracený podnik postavit urychleně nový závod na výrobu barviv a léčiv.

místo pro nový závod - podzim 1939

totéž místo za několik let

Přes složitou hospodářskou situaci, která nastala po záněru Čech a Moravy 15. 3. 1939, bylo o výstavbě nového závodu definitivně rozhodnuto. Šlo o to nalézt vhodné místo. Po přehodnocení různých míst na řece Labe se zjistilo, že nejvhodnější místo je v Pardubicích, blízko semtínské továrny. Bylo to z následujících důvodů:

pro nově budovaný závod bylo možno hned získat páru z existující semtínské tepelné centrály,

bylo možno snadno vybudovat železniční vlečku ze stanice Rosice n.L.,

řeka Labe má v Pardubicích dostatek vody,

od semtínské továrny až k řece Labe byl dostatek rovinných pozemků, vhodných pro výstavbu továrny a s možností jejího rozšiřování,

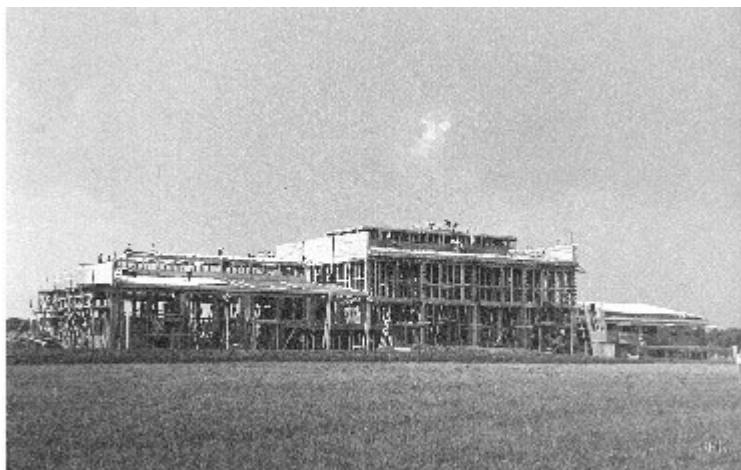
řeka Labe dávala možnost vybudovat říční přístav a tak v budoucnu spojit nový a starý závod levnou lodní dopravou.

Území, které bylo třeba pro výstavbu závodu vykoupit, se týkalo katastru obcí Blatnickovská Lhotka a Rybitví. V současné době jsou již obě obce (usedlosti) prakticky pohlceny stále se rozšiřujícím rybářským závodem.

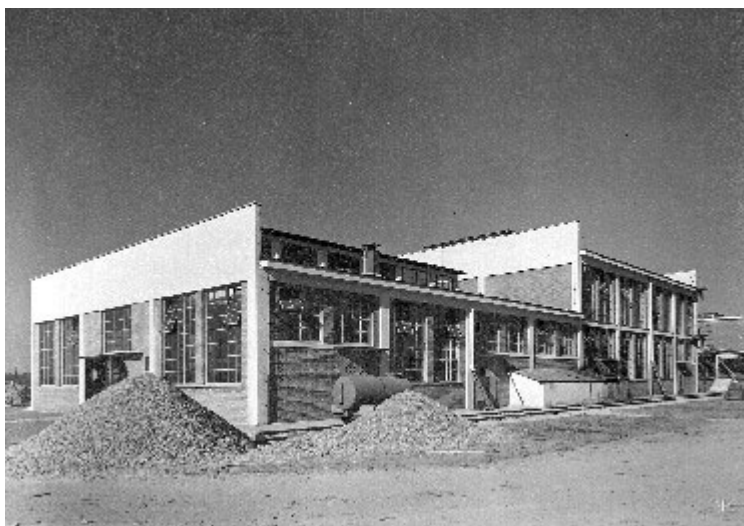
Koncepci výrobního programu navrhl Dr. V. Ettel. Na propracování jednotlivých technologických úseků účinně spolupracovali Dr. V. Čech, Ing.

... od návrhu ...

... přes stavbu ... podzim 1939

... k dokončení prvního provozu - výroby anilinového oleje ... podzim 1940 (z archivu)

Dr. Blažek, Ing. Dostrašil, Dr.
Habada, Ing. Herynk, Ing.
Smíšek, Ing. Štěpán a další.

Výstavba

Výstavbu nového závodu dostalo za úkol organicko-technické oddělení (OTO), které ze skromného začátku několika lidí, jež pracovali v tehdejších kancelářích generálního ředitelství Spolku v Praze, se rychle rozrostlo na oddělení s cca 30 lidmi. Nové oddělení potřebovalo svoje prostory, a tak OTO bylo přemístěno do domu Bohumínských chemických závodů (2. a 3. poschodí) na Palackého nábřeží.

Kolektiv byl rozdělen podle zpracovávaných objektů na čtyři samostatně vedené skupiny strojních techniků, spolupracujících s přiřazenými chemickými technology v účelně organizovaných týmech. Jedna skupina zajišťovala projekt výstavby výroben anilinového oleje, anilinové soli a nitračních provozů, další skupina výroby organických meziproductů a sirných barviv. Další skupina výroby azobarviv, mísirny barviv a společných dílen a poslední zajišťovala výrobu jiných plánovaných barviv. Kromě toho byli v kolektivu OTO dva stavební technici, kteří s pomocí stavebního oddělení generálního ředitelství Spolku koncipovali celkovou stavbu a zprostředkovali spojení s externími technickými kancelářemi, které připravovaly stavební projekty. OTO bylo vybaveno vlastní účtárnou, která vedla přehled vydávaných objednávek a úhrad za dodávky materiálu, za práce projekční i práce spojené s vlastní výstavbou. Tím byl umožněn dokonalý přehled o financování a tak umožněna rychlá výstavba závodu. Zodpovědnost všech pracovníků byla jasně vymezena.

Tempo výstavby bylo vysoké. Objednávky na zařízení dosahovaly v OTO v některých týdnech i několika milionů korun. Jak rychle šla výstavba budov a provozů, lze vidět na skutečnosti, že již za rok, tj. v roce 1940, byl dokončen první provoz - výroba anilinového oleje. (pokračování v čísle 18/1999)

Ing. Vladimír Kočvara
člen historické společnosti chemické

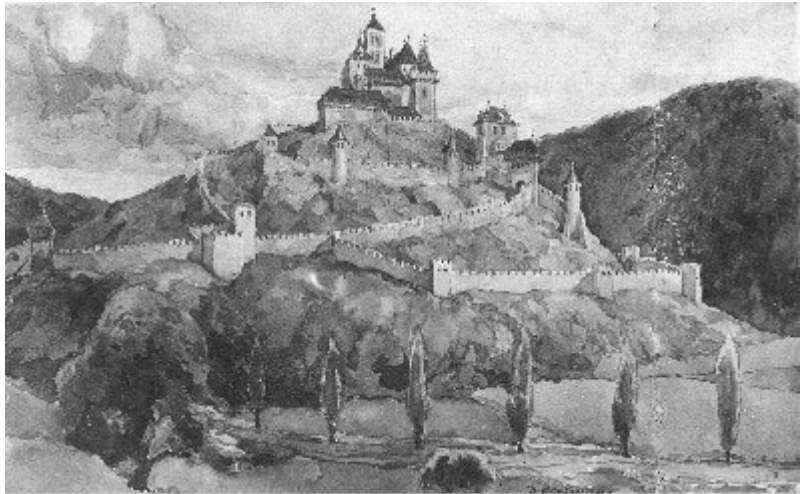

hrady v podhůří Orlických hor

Terén

Sousloví podhůří Orlických hor v titulu studie je výrazem spíše vlastivědným a turistickým než přísně geografickým, nynější geomorfologické členění užívá termínu střízlivějšího, Podorlická pahorkatina. Ta je na západě ohraničena hluboce zaříznutým údolím řeky Metuje, od východu k západu probíhají rovněž hluboce zaříznutá údolí řek Divoké a Tiché Orlice, jihovýchodní část pahorkatiny je odvodňována Moravskou Sázavou.

Nadmořské výšky jsou srovnatelné s Českomoravskou vrchovinou na úrovni Žďárských vrchů a Železných hor. Špičák na severu má 841 m, Kaprad' na západě má 529 m, Žampach na východě 546 m. Protože Orlické hory dosahují Velkou Deštnou 1115 m, nacházíme se v jejich předpolí, či - chceme-li - v jejich podhůří.1)

Hrady, jimž se studie věnuje, zabírají ovšem pouze maličkou část tohoto území, leží nad řekou Divokou Orlicí, velmi blízko u sebe, vzdušnou čarou něco přes jeden kilometr. Jsou to hrady Velešov a Potštejn. Velešovem začneme, je to lokalita mnohem méně známá než Potštejn.

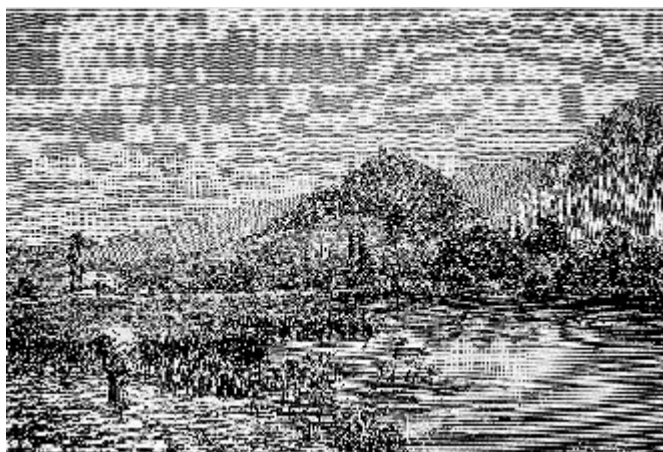
Hrad Velešov

Díváme-li se od severozápadu na kotlinu, v níž leží městečko Potštejn, vidíme před sebou zalesněný hřebenovitý horizont, Kozlovský hřbet, ve starším členění Potštejnský masiv, dosahující na jihovýchodě kotou Černý les výšky 541 m.

Před ním, v meandru Orlice, vidíme horizont o sto metrů nižší, okrouhlý suk (má 443 m) se zříceninou hradu Potštejna. Za Orlicí vpravo, tedy k západu, pokračuje onen hřebenovitý horizont třemi rovněž zalesněnými kotami. Ta nejvýchodnější je Kapraď 529 m, západně od ní, oddělena sedlem, tvořený bezejmenným potokem, je kóta další, na níž leží hrad Velešov (470 m), ještě víc vpravo, tedy stále k západu, za údolím dalšího potoka, Zakopanky, směřujícího k severu, je bezejmenná kóta 494 m.

Hrad Potštejn. Pohled na terén od severozápadu. Zcela v popředí okraj obce Potštejn, za ní vrch se zříceninou hradu Potštejna. Vpravo kóta Kapraď a klesání do sedla. Současný stav. Snímek J. Teplý.

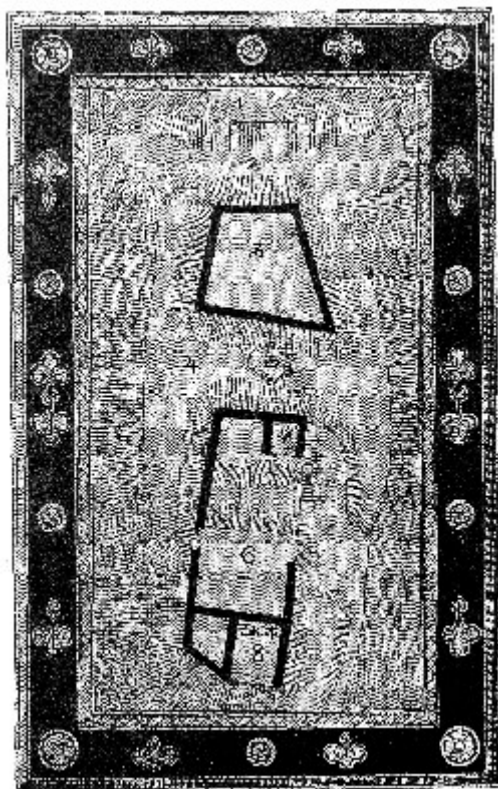
Hrad Potštejn. Pohled na terén od severozápadu. V popředí okraj obce Potštejn, za ní vrch se zříceninou hradu Potštejna. Vpravo kóta Kapraď a klesání do sedla. Stav počátkem let osmdesátých minulého století. Kresba Adolfa Liebschera. A. Sedláček: Hrad, zámky a tvrze II.

Jít z městečka Potštejn na hrad Velešov znamená však nejenom stoupat, ale především překonat orientační nesnáz, protože turistická značka nevede až na Velešov, což je v českých, moravských a slezských fortifikačních objektech, jejichž značení je snad nejdokonalejší v Evropě, téměř neuvěřitelnou výjimkou. Vzhledem k tomu asi patří hrad Velešov ke zříceninám málo navštěvovaným a díky Bohu také nedevastovaným nezodpovědnými návštěvníky.

V Potštejně půjdeme tedy po žluté značce směrem na Proruby, tj. k jihu. Přejdeme most přes Orlici a jdeme nejprve jihozápadním okrajem obce Potštejn a dále lesem, jímž, podél potoka, stoupáme na shora zmíněnou Kaprad'. Asi v polovině stoupaní musíme však žlutou značku opustit, hrad Velešov je západně od nás. Nejlépe tam, kde vpravo vidíme za potokem druhou cestu. Přejdeme tudíž malý potok na tuto druhou cestu a půjdeme po ní směrem k západu asi 600 m, stočíme se do pravého úhlu k severu (kompas je tu víc než užitečnou pomůckou) a dalším stoupaním lesem se dostaneme na ploché temeno, v jehož severnější části nad srázem leží hrad Velešov.

Hrad Velešov. Příkop před předhradím. Současný stav. Snímek J. Teplý.

Hrad Velešov. Situační náčrt. Stav počátkem letosmdesátých minulého století, dnešní stav obrysu hraduje stejný. A. Sedláček: Hrady, zámky a tvrze II.

1. sedlo, jak souvisí hradiště s ostatní vrchovinou
2. přední příkop
3. předhradí
4. zadní příkop
5. skalisko
6. zadní hrad
7. věž vedle brány
8. palác

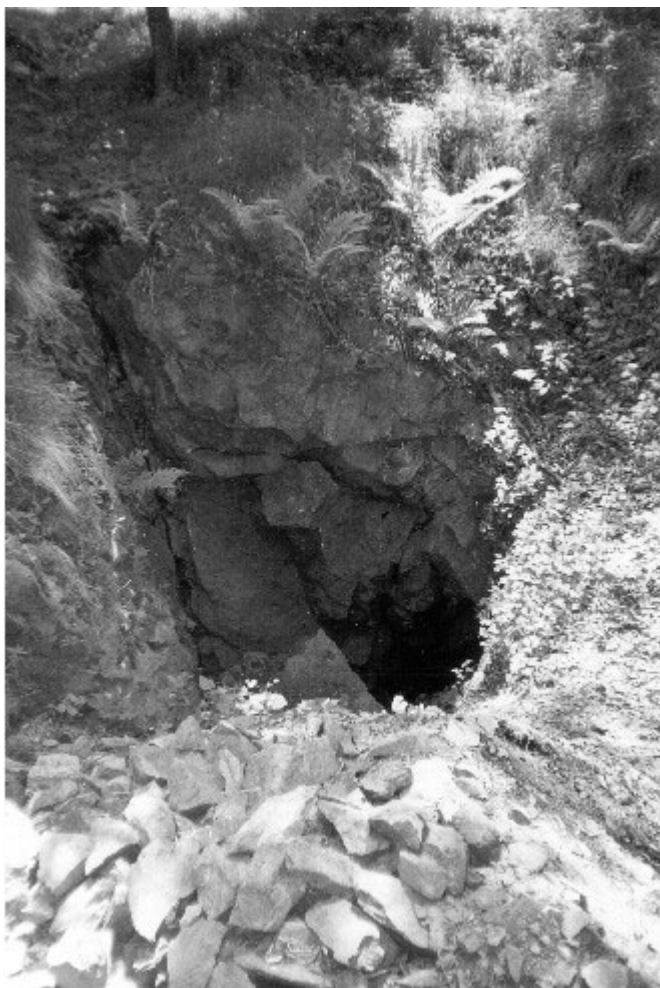
Nejprve přejdeme plošinu (v situačním plánu jako č. 1, "sedlo"), jež nemá sice nijak výrazné stopy opevnění, ale přesto nelze zcela vyloučit, že, chráněna pouhou palisádou, byla prvním předhradím. Za touto plošinou narazíme na příkop, za nímž je vlastní, zcela nepochybné předhradí se stopami opevnění. Přejdeme-li je, bude před námi další, ještě mohutnější příkop, jenž spolu s valem obklopuje téměř úplně hradní jádro. Jenom na východním boku hradního jádra příkop s valem chybí. Je tu sice málo přístupný skalní blok, ale i tak působí toto místo dojmem, že opevnění nebylo dokončeno.

V šedesátých a sedmdesátých letech minulého století tu místy ještě bylo zdivo do výše téměř dvou sáhů (1 sáh = 1,7 m), dnes však jak na předhradí, tak na hradním jádru vlastní zdivo již vizuálně dochováno není a ze zdí zůstaly pouze více či méně zřetelné valovité obrysy. Přesto je ale vidět, že Velešov byl kamenný hrad, jenž se patrně z části zavřel dovnitř, obvod hradu, hůře již vnitřní rozdělení hradního jádra, lze ještě rozeznat.

Na jižní straně, v čele hradního jádra proti příkopu, byla zřejmě věž, bergfrit, na jejíž existenci soudíme podle toho, že obvodová destrukce je tu značně zvýšena. August Sedláček věž pokládal za čtverhrannou, dnes obrys již rozeznáváme hůř. Je tu třeba představit si i věží chráněnou bránu do hradního jádra a před ní most přes příkop.

Hrad Velešov. Příkop před hradním jádrem, destrukce věže. Postava ukazuje hloubku příkopu. Současný stav. Snímek J. Teplý.

Do nejchráněnějšího místa, do zadní části hradu, situujeme pak obytné stavení, palác. Nepochybně nás zde zaujme hluboká, z části ve skále vysekaná, dnes ale už značně kamením zasypaná šachta, o níž lze hádat, zda to snad nebyla cisterna na vodu. Protože ze skalnatého bloku prosakuje voda, zdá se, že cisterna byla doplňována nejenom sběrem povrchové vody ze střech, ale i z průsaku - zásobení vodou bylo jednou z nejdůležitějších záležitostí pro odolnost hradu při obležení.

Nelze ovšem zcela vyloučit, a pravděpodobnost je značná, že původ šachty je jiný, protože na Velešově v letech 1771 - 1773 dali kopat, hledající poklad, hraběnka Anna Barbora ze Sanneku se synem Janem Antonínem Harbuvaalem de Chamaré, šachta, zejména v nynější podobě, může být i pozůstatkem této jejich hledačské činnosti.2)

Hrad Velešov. Šachta v severní části hradního jádra. Současný stav. Snímek J. Teplý.

Jak bylo řečeno shora, dispozicí byl Velešov bergfritový hrad a lze tudíž uvažovat o jeho vzniku již ve století třináctém, leč bergfritový hrad může pocházet i ze století čtrnáctého. Nesnáz je ta, že hlubšímu proniknutí do dějin Velešova je na překážku téměř úplné mlčení písemných pramenů, takže existence hradu Velešova je výslovně zmíněna pouze jednou, v listině z 1. května 1358, týkající se i hradu Potštejna. Proto také, abychom do věci mohli alespoň nahlédnout, musíme dějiny hradu Velešova sledovat také v souvislosti se sousedním hradem Potštejnem.³⁾

Hrad Potštejn byl v roce 1339 obležen, dobyt a rozvrácen markrabětem Karlem. Držitel hradu, Mikuláš z Potštejna, při dobývání hradu zahynul, zůstala po něm vdova Eliška a děti, synové i dcery. Statek hradu Potštejna sice zprvu podržela koruna, ale brzy byl synům vrácen; nejstarší syn, tehdy již dospělý Ješek, se při tom, bylo to v roce 1341, musel zavázat, že hrad Potštejn neobnoví.

Hrad Velešov. Šachta v severní části hradního jádra. Stav počátkem letosmdesátých minulého století. Kresba Adolfa Liebschera. A. Sedláček: Hrad, zámky a tvrze II.

Hrad Velešov. Hradní jádro od jihu k severu. Současný stav. Snímek J. Teplý.

Jsou tu tudíž dvě možnosti. Jedna, že Velešov sahá původem do téže doby jako Potštejn a byl to na statku hradu Potštejna druhý hrad, nebo - spíše - že byl zbudován až po rozboření Potštejna jako nové sídlo zůstavších synů. Zde by padalo v úvahu, že val a příkop na východním boku hradního jádra působí dojmem nedokončenosti a je možné, že opevnění skutečně dostavěno nebylo, což by odpovídalo tomu, že synové Mikulášovi hrad Velešov příliš dlouho nadrželi. Zmiňme též, že dispozice hradu Velešova je podobná dispozici hradu Potštejna v Klatovsku, odkud

pocházel rod, k němuž Mikuláš z Potštejna a jeho synové patřili, opakoval se tu osvědčený typ hradu?

Ješek z Potštejna s bratřími prodali statek hradu Potštejn v roce 1356 koruně, Karlu IV. Do držebních poměrů statku Potštejna těch let vstoupil zároveň Jan z Vartenberka. Dosavadní literatura, August Sedláček, říká, že Jan z Vartenberka "měl nějaká nám neznámá práva ke statku Potštejnskému". Nevylučuji, že to byla práva příbuzenská, ručitelská, že to byl buď otec, strýc či bratr vdovy po Mikulášovi, Elišky. Otcové, strýcové a ještě častěji bratři bývali totiž ručiteli věna.⁴)

Jan z Vartenberka držel tehdy v zástavě zeměpanský hrad a statek Veliš v Jičínsku, Karel IV., maje veliký zájem o Potštejn, proměnil Janovi z Vartenberka zástavu hradu Veliše v držbu alodní a obdržel za to od Jana z Vartenberka držební právo na statek hradu Potštejn, jenž tím připadl koruně. Tím Karel IV. získal v poříčí Divoké Orlice důležitý opěrný bod.

Listina z 1. května 1358, jíž se tento právní akt převodu stvrzoval, je onou jedinou zmínkou písemných pramenů, v níž se výslovně jmenuje hrad Velešov, "castrum Welischow".

Potom se s hradem Velešovem v pramenech již nesetkáváme, nepřichází v nich dokonce ani jako pustý hrad, ačkoliv jinak zmínky o pustých (to jest opuštěných) hradech v popisech statků nacházíme zpravidla až do šestnáctého či sedmnáctého století. Lze z toho soudit, že hrad Velešov přestal být po výměně statků obýván, byl opuštěn a téměř se ztratil z lidské paměti.

Chceme-li se na Velešov vypravit a budeme-li se místních lidí v Potštejně ptát, jak máme na hrad Velešov jít, zdaleka ne každý to bude vědět, protože zdaleka ne každý, kdo z Potštejna je, na Velešově byl. Ale všichni dotázaní vědí, že tam nahoře na kopcích Velešov je a vědí také, že "tam byl klášter", dodávajíce, že "tam nic není", což zase tak zcela pravda není.

Touto informací o klášteře se setkáváme se zvěstí, jež stejně jako pověst patří do okruhu tradic uchovávaných ústní slovesností. V čem pramení zvěst o klášteře na Velešově?

V době, kdy se na Velešově a na Potštejně kopal a hledal se poklad, publikoval Karel Josef Biener z Bienenberka (1731 - 1798), krajský hejtman v Hradci Králové, svoje vypsání starožitností Čech, v němž uveřejnil také popisy hradů Velešova a Potštejna, domníváje se - leč mylně - že blízké sídlo Vamberk a hrad Velešov byly v držení řádu templářů.

Karel z Bienenberga a Jan Antonín Harbuval de Chamaré se stýkali a hrabě Bienenbergův popis obou hradů znal, jeho záznamy o průběhu hledání pokladu to říkají s tím, že Velešov měli oba za zříceninu kláštera. Soudíme tudíž, že zvěst o klášteře na Velešově se kdysi dostala mezi obyvatele městečka z prostředí potštejnského zámku. Česká historiografie odmítla sice představu o templářích ve Vamberku a na Velešově v pracích Františka Zoubka, Josefa Kalouska a Augusta Sedláčka již v letech 1870 - 1883, ale do povědomí místních se tato korekce zřejmě nedostala, takže se udržela informace první, zvěst o tom, že na Velešově je zřícený klášter. Malý doklad pro zjištění, že tradice mohou být sice často spolehlivé, ale někdy zase ošidné.

Pro potenciální návštěvníky hradu Velešova vyslovíme nakonec dvě rady. První: Velešov neposkytuje pohled na zříceninu příliš uchovanou, ale odmění především toho, jenž má rád pozůstatky hradů ležící v odlehlé a nedevastované přírodě. Druhá: Bujná letní vegetace mnohé zakryje, zvolme pro návštěvu dobu vegetačního klidu od pozdního podzimu do časného jara, uvidíme toho mnohem víc. (pokračování v 18. čísle)

Poznámky

Hrad Potštejn. Ideální pohled na hrad Potštejn v 16. století. Malba Bohumila Hochmana podle kresby Antonína Bauma. Prodejná pohlednice.

1. J. Dejmek (ed.): Hory a nížiny, Praha 1987, s. 52, 410, 416.

2. Viz pozn. 3. K Harbuvalovi de Chamaré viz J. Helfert: Okolo potštejnského pokladu. Časopis Společnosti přátel starožitností 57/1949 s. 153 - 162, zde s. 154.

3. A. Sedláček: Hrad, zámky a tvrze království Českého I - XV, Praha 1882 - 1927; zde II (Hradecko), s. 1 n., 24 n., 124 n.; V (Podkrkonoší), s. 251 n.; IX (Domažlicko a Klatovsko), s. 241 n.; XIII (Plzeňsko a Loketsko), s. 232 n.; J. Kalousek: Potštejnské zboží. Památky archeologické 10/1874 - 1877, s. 362; T. Durdík: Encyklopedie českých hradů, Praha 1995, s. 221 n.

4. Ješek a Vaněk z Potštejna si koupili statky s fortifikacemi na Moravě: Mohelno, Mitrov a Víckov. Čeněk, jemuž zůstal Vamberk, dostal později od Karla IV. hrad a statek Žampach a byl po Vaňkovi dědicem statků na Moravě. Viz J. Teplý: Pernštejnové ve 13. a 14. století, Pardubice 1996, s. 77 a pozn. 80 - 83, kde prameny; viz pozn. 3.